

7066

ЗЕМЛЕДѢЛСКИ ПРѢГЛЕДЪ

СПИСАНИЕ ЗА ЗЕМЛЕДѢЛИЕ, СКОТОВѢДСТВО И
ДРЕВНИТѢ ЗЕМЛЕДѢЛСКИ ОТРАСЛИ.

Землеѣдѣлието въ България.

(Продължение)

Лозарство, овошарство, земеделски кредитъ. Мѣрки, които взима държавата, общест. учрѣждения и частната инициатива за подобрене на земеделѣието.

VI.

Лозарство.

Прѣди 10—12 години лозарството бѣ у насъ поминакъ въ цвѣтуще състояние и много сѣмейства се прѣпитаваха отъ него, обаче днесъ той изчезна и благодарение на плодороднитѣ години за другитѣ култури и общественитѣ прѣдприятия, които създава държавата ни, населението нечувствува онази оскѣда, която щеше да чувствува или ще почувствува въ неплодородни години.

Филоксерата се яви за първи пѣтъ у насъ, прѣзъ 1884 год. въ видинско и до 1904 год. тя е унищожила 384,488.23 декара лозя, която цифра съставлява 42.7 % отъ цѣлата плоскость, която е била засадена съ нашенски лози. А сега едва ли има 25% незаразени лозя отъ този неприятель И за забѣлѣзване е че филоксерата опустошава много бърже мѣстнитѣ лози, а възобновлението имъ съ нови — на американска подложка — става много бавно, полека, дори незабѣлѣжено. До 1904 година възобновлението на опустошенитѣ лозя вървеше

сравнително по-бърже, то се подѣмаше по-охотно, съ по-го-
лѣма енергия, обаче явилата се малка криза, въ това лозар-
ство, прѣзъ 1905 и 1906 год., накара лозаритѣ да се повѣз-
държатъ отъ нови посадки. Тази малка криза, ако можеме
така да я наречеме, се появи отъ незнанието, на нѣкой и
други млади пипенеристи, свойството на срастванието на мѣст-
нитѣ сортове лози съ подложката (амер. прѣчка). Или съ дру-
ги думи казано, тѣ незнаяха законитѣ на афиницията при об-
лагородяването на американскитѣ прѣчки съ калеми отъ на-
шански лози. Тази малка криза, този дребенъ неуспѣхъ въ
нашето лозарство обезкуражи нашитѣ лозари и тѣ обвиниха
ученитѣ лозари въ незнание, въ користолюбие, а не взеха въ
сѣображение обстоятелството, че всѣка нова работа, до като
сѣздаде майстори, ще прѣживѣе единъ хлабавъ периодъ. Дру-
гитѣ лозарски страни, напр. Франция, Унгария сж прѣминали
този периодъ съ жертви, каквито нашитѣ лозари немогатъ по-
вѣрва, но днесъ тамъ, а особено въ Франция, лозарството е
много по-развито, отколкото прѣди филоксерата. Нашитѣ сто-
пани съ грѣшка обвиняватъ младитѣ ни лозари — учители по
новото лозарство, защото въ Франция, Унгария, гдѣто сж се
учили, нѣма нашитѣ сортове винени лози, а слѣдователно тѣ,
като учители на нашитѣ учители сега по новото ни лозарство,
не сж могли да ги запознаятъ съ сродството на нашитѣ ви-
нени лози при срастването имъ съ американскитѣ слѣдъ обла-
городяването. А този въпросъ и много други въпроси, сѣ отъ
такава крупна величина, сж се вече окончателно проучили и
отъ пипенеристи и отъ учителитѣ по лозарството и тѣ не
правятъ вече грѣшки, а слѣдователно и малката криза при
новитѣ посадки ще се отстрани вече. Единъ, два, три из-
сѣхнали кютука въ едно лозе небива да обезкуражаватъ ло-
заря, защото подобни сѣхненія е имало и при старото ни ло-
зарствуване; напротивъ изсѣхналъ кютукъ трѣбва да заинте-
ресова лозаря да изучи причинитѣ на това и да ги избѣгва
за въ бъдеще.

Новото лозарство изисква не само по-вече срѣдства и ра-
бота, но и по-вече умение, знание. Едно чукване, напр. на
главината съ мотиката или косера, както се правеше при ста-
ритѣ лози, за да се отърси земята отъ главината, може да
стане причина, щото лозата да изсѣхне. Тѣзи знания и подоб-
ни, които се считатъ за дребни маловажни, трѣбва да се зна-
ятъ отъ самиятъ стопанинъ—лозарь, защото учителя по ло-
зарството неможе да бжде едновременно при всичкитѣ лозари.

Затова лозаритѣ ни небива да испускатѣ курсовѣтѣ по лозарството и да ги неизслушватѣ съ внимание; нашитѣ лозари трѣбва да се приучатѣ и къмъ четение и всѣка книга или книжка да я прочитатѣ.

За да се възобновява нашето лозарство правилно и сравнително по-бърже въ сравнение съ бързината, съ която унищожава филоксерата старитѣ ни лозя, трѣбва да се направи слѣдното:

1. Прѣдмета лозарство да се застѣпи въ срѣднитѣ и нисши земледѣлски и лозарски училища отъ вѣщи прѣподаватели, за която цѣль Министерството на Земледѣлието и Търговията да не щадя срѣдства по прѣдварителното имъ подготвяване и по-нататъшно специализиране;

2. Да се устроятѣ двѣ испитателни лозарски станции: едната въ Южна, другата въ Сѣверна България, които да разрѣшаватѣ точно опрѣдѣлени задачи и да се иска резултатѣ отъ тѣхъ;

3. Отъ инспекторитѣ по земледѣлието да не се иска само да учатѣ селскитѣ стопани какъ се оре, а да познаватѣ добрѣ новото лозарство, отъ което лозаритѣ ни иматѣ сега за сега най-голѣма нужда;

4. Да се устрояватѣ сега за сега курсове по рѣзидбата на новитѣ лози, които да се ръководятѣ отъ вѣщи, авторитетни люде, а не тепърва да се учатѣ въ врѣме на курса;

5. Да се обяви прѣмия за най-доброто ръководство по лозарството или специално за извѣстни отдѣли най-важни за неговото популяризиране между масата;

6. Да се обложатѣ вънкашнитѣ вина съ голѣмо мито, а фалшифициранитѣ да се не допуска нито да се насатѣ, нито да се фабрикуватѣ въ страната ни;

7. Разсадницитѣ да се поставатѣ на чисто търговска ноза, за да се укуражи частната инициатива къмъ уреждане на разсадници;

8. Да се изучи афинията на облагороденитѣ лози;

9. Да се отвори специална катедра, при народниятѣ ни университетѣ, по лозарството и

10. Да се дава право да основаватѣ разсадници лица съ солидни познания по новото лозарство.

VII.

Овощарство.

Въпроса съ подобриенето на овощарството ни стои тъкмо противоположно съ онзи за подобриение на лозарството ни. Тукъ нищо лошо неможе да се каже, защото отъ самото начало земледѣлскитѣ ни училища се сдобиха съ отлични овощари—учители, които подготвиха ~~добра~~ ученици, познаваючи сега добръ този прѣдмѣтъ, когато съ лозарството не е така. Ако има грѣшка, която спзва и сега още правилниятъ развой на овощарството, то е че министерството на Земледѣлието нѣма достатъчно срѣдства за да произведе толкова дървета колкото се търсиятъ отъ населението. И ако има достатъчно срѣдства, въ единъ периодъ отъ 20 години, страната ни ще може да бѣде удовлетворена съ нуждитѣ дървета.

VIII.

Земледѣлски кредитъ.

Съ тази глава отъ нашата статия ние влизаме въ сжщността на въпроса. До тукъ ние заварваме нашето земледѣлие до онова положение до което е било и прѣди нашето политическо освобождение, съ едно незначително подобриение, което прѣсилено ни натрапи малката ни желѣзопѣтна мрѣжа, а слѣдователно и съживяющата ни се търговия. Тукъ трѣбва да отбѣлѣжиме, че дребнитѣ земледѣлски отрасли, находящи се въ цвѣтущо положение до освобождението ни, днесъ наново започватъ да се развиватъ, но всичко това вземено вкупомъ неможе да извини нашето нехайство въ отношение подобриенето на земледѣлието ни въ обширна смисълъ на думата. И това нехайство, ако го стоваряме върху невиннитѣ плещи на днешнитѣ ратници по подобриение на нашето земледѣлие, нече пада вината всѣцѣло върху тѣхъ, защото всичкитѣ тѣхни стремежи се разбиватъ на пухъ и на прахъ, когато дойде въпроса да покажатъ на дѣло, това, което знаятъ, това отъ което нашето земледѣлие ще получи образа на модеризирано стопанство. Въпроса тукъ е за паритѣ, кредита на земледѣлеца, земледѣлскиятъ оборотенъ и прочие капиталъ! Но колкото и да извиняваме нашитѣ ратници по модеризирание на селското ни

стопанство, неможеме да не признаеме че една голѣма частъ отъ неуспѣха въ подобрене на земледѣлието ни лежи и върху тѣхъ, защото тѣ сж се прѣдали на чистата техника, безъ да обръщатъ внимание върху правилниятъ развой на земледѣлскиятъ кредитъ въ страната ни. И тукъ, ако има вина, тя лѣга всѣцѣло върху висшиятъ персоналъ по подобренieto на земледѣлието у насъ, който се занимава съ безполезна политика, вмѣсто съ полезни въпроси, които сж отъ естество да вмѣкнатъ нова струя въ нашиятъ аграро-политически животъ, новъ потокъ къмъ модерно стопанствуване. Млади хора съ търговско образование, които, безпорно, могатъ да водятъ безгрѣшно счетоводството на една банка, е повѣренъ земледѣлскиятъ кредитъ!! И тѣзи млади хора намѣриха за по-разумно да правятъ заемъ на държавата, да търгуватъ съ купуване цѣнни книжа и пр. вмѣсто да вложатъ банковиятъ капиталъ, събранъ по кофа жито отъ чифтъ волове, въ земледѣлското производство; тѣ правятъ, вършатъ чисто банкерски операций, но нераздаватъ земледѣлски кредитъ. Тѣзи неопитни хора въ земледѣлскиятъ заемъ: надути, наперени, се хвалятъ съ своитѣ отчети, че земледѣлската банка има милиони печалба въ недвижими имоти, които сж спечелени отъ продажбата на селски имоти на публиченъ търгъ; тѣзи млади хора направиха всичко въ смисълъ такава; што ако се махне отъ фирмата »Българска Земледѣлска Банка« думата »Земледѣлска« въ нея нѣма да остане нищо »Земледѣлско*«. И така е. Наистина тамъ оставатъ двама висши агрономи, но тѣхното мнение е нерѣшающе, а и тѣ не си даватъ много трудъ за уредбата на единъ правиленъ земледѣлски кредитъ. Поради неразумѣването да се направи дѣйствителенъ, правиленъ заемъ на земледѣлцитѣ, има цѣли села, които сж се отдѣлжили на »Българската Земледѣлска Банка« съ нови заеми взети отъ търговцитѣ — лихвари. Съ печалната истина, че селенитѣ не се ползватъ съ кредитъ отъ Земледѣлската Банка, може да се увѣдоми всѣки, който ходи въ село и на когото селенитѣ се довѣрватъ. Но нека приведеме нѣколко примѣра за уяснение.

Прѣзъ 1896 годана свършва единъ младежъ Винарско—Земледѣлското училище въ Плѣвентъ. Той го свършва защото се е училъ добръ, както се учатъ всички млади и бедни момчета, а е избралъ това училище по нѣмание на друго въ Плѣвентъ. И заразенъ този младежъ отъ идеята, вдѣхната му отъ училището, че земледѣлието, работата въ полето, прави човѣка

*Така се произнесе единъ мой добръ приятель.

благодаренъ и го отгървава отъ мизерниятъ градски животъ, гдѣто той щеше да изпълнява неблагоприятната работа на уряджия, зарежда свое стопанство, близо до градътъ, но Българската Земледѣлска Банка! му отъ отказва да го кредитира. Нему, К-ву, се отваря кредитъ отъ едно частно дружество съ 4⁰/₀ по-скъпа лихва, вѣрвайки, че този младежъ, освѣнъ че ще вложи капитала въ полезни работи, но ще вложи своятъ, младенчески, най-производителенъ трудъ въ зареждающето си стопанство и дружеството нѣма никогажъ да изгуби заема си. Тази е вѣрата и на лихваря, когато прави заеми на земледѣлци; той знае много добръ че земледѣлеца рано или късно, на сила или доброволно ще си плати, но важното е, което е и вѣрно, че нѣма земледѣлецъ, който да е изѣлъ, както се казва, направениятъ му заемъ. Този младежъ, плѣвенецъ, е наредилъ своето малко стопанство, но за хатъръ на неразбиранieto на банковитѣ чиновници въ плѣвенскиятъ клонъ, той трѣбва да плаща 4⁰/₀ лихва повече. Банката си пази капиталитѣ! А колко сж такива младежи, които сж свършили нашитѣ земледѣлски училища и по нѣмание на редовенъ земледѣлски кредитъ, сега за сега, служатъ за посмѣшище на селенитѣ! Но това сж млади хора, въ които нашиятъ лихваръ и банка нѣматъ вѣра. Нека да приведеме другъ примѣръ. Държавата харчи суми за специализиране на българчета по разнитѣ земледѣлски отрасли, съ едничкото намерение, да могатъ тѣзи хора да служатъ съ своятъ примѣръ на околното население. Едно селенче изъ сливенско, свършило земледѣл. учивъ Садово попада на такава идейна подѣржка, се завръща въ България и сега е виденъ мжжъ, мжжъ на когото думата се вѣрва отъ селенитѣ. Този човекъ, съ завидно общественно положение, иска да подѣйствува съ своятъ живъ примѣръ на земледѣлцитѣ и лозаритѣ въ плѣвенско, но той имаше единъ грѣхъ... нѣмаше пари. Благодарение на общественното си положение той може да нареди едно свое стопанство, съ заемъ отъ Земледѣл. Банка, но въ послѣдно врѣме искалъ да го продава, понеже банката му правила разни затруднения. Земледѣлската Банка непризнава поврѣдитѣ отъ градушка за важни причини и неотлага погашенията си за да закрѣпи единъ новоначинающъ въ новото лозарство напр. Прѣдставителитѣ на банковитѣ клонове, освѣнъ че непознаватъ добръ земледѣлскитѣ заеми, но нѣкой отъ тѣхъ турятъ своитѣ интереси много по-

високо отъ онѣзи, които сж основали и за които е създадена банката*.

Земледѣлскиятъ кредитъ бива *личенъ* и *вещественъ* (реаленъ). Личниятъ кредитъ се открива срѣщу величината на инвентарниятъ и оборотниятъ капитали на заемоискателя, когато вещественитъ се дава срѣщу основниятъ капиталъ включая и зданията, но и единиятъ и другиятъ трѣбва да бжде *евтинъ* и *леснодостъпенъ*. У насъ е тѣкмо обратното: освѣнъ че е скъпъ (8⁰/₀), но е и недосегаемъ отъ земледѣлца, даже ограниченъ. Единъ земледѣлецъ, възлагайки се върху основата на своятъ инвентаренъ и оборотенъ капиталъ, неможе да направи съотвѣтствующе припадающиятъ си заемъ отъ земледѣлската банка. Нѣщо повече. Банката е опрѣдѣлила кесимъ личниятъ заемъ на всичкитѣ земледѣлци: бедни и богати. Съ това банката иска да приучи земледѣлцитѣ къмъ новъ ешкинъ — къмъ варантниятъ кредитъ, а съ това си желание втика земледѣлцитѣ наново въ ржцѣтъ на лихваритѣ. Ако народа ни е достатъчно обигранъ въ днешниятъ животъ, той лесно ще избѣгне изъ трудноститѣ на новитѣ разпоредби на банката и ще си състави всѣко село взаимно-спомагателни каси, които по видимому се покровителствуватъ отъ банката. До като дойде това врѣме на лихваритѣ, сигоръ, нѣма да бжде злѣ, и при една само неплодородна година несъобразителнитѣ банкови наредби ще получатъ проклѣтието на земледѣлцитѣ.

Ако Българската Земледѣлска Банка се води дѣйствително отъ желанието да накара земледѣлцитѣ да си основатъ селски

На 15 м. м. въ канцеларията на балчикскій сждебенъ приставъ се е пзвършила публичната продажба на едно парче нива отъ 86 декара и 2 ара, принадлежаща на Сали Сюлюмановъ, изъ село Каралаеръ, дуранъ-кулакская община, балчикска околия, находяща се въ землището на сжщото село, називаемо »Кара-насуфскій синуръ«, срѣщу дългъ му къмъ тамошната земледѣлческа банка, състоящъ отъ главница 55 лева.

Понеже казаната нива била съсѣдна съ нивата на управителя на клона, то послѣдния турилъ око на нея и искалъ да я вземе за нищожна цѣна. Затова, прѣди да се даде на публикация обявлението въ мѣстния вѣстникъ, той помолитъ сждебния приставъ да извърши продажъта тайно, за да не се яватъ други конкуренти освѣнъ него и поставеното отъ него лице, за да наддава за негова лична смѣтка, обаче, приставтъ не се е съгласилъ. Не успѣлъ въ това, той повикалъ нѣколцина души отъ прѣдполагаемитѣ конкуренти и ги уговорилъ да се не явяватъ на продажбата. Въ качеството си на началникъ и сждебенъ чиновникъ на банката, милостъта му прави и друго: категорически отказалъ да прѣустанови продажбата, даже когато настойчиво му се е прѣдлагало изплащането и уреждането на въпросния дължникъвъ дългъ отъ балчикския гражданинъ Д. Шивачевъ, като заинтересувано лице по сжщия имотъ.

Резултата на продажбата показалъ, че търгътъ се възложилъ върху банката за 1303 лева, срѣщу дългъ отъ 55 лв., съ разносикитѣ около 100 лева.

каси, ни се струва че е безсмислено да ги истезаватъ по такъв начинъ, съ ограничението на личниятъ кредитъ. Достатъчна е, въ такъв случай, само привилегията, която тѣ даватъ на сдруженитѣ земледѣлци ($7\frac{1}{2}\%$, макаръ че дружеството ще ги раздава съ $8\frac{1}{2}\%$) а на не сдруженитѣ—съ $8\frac{1}{2}\%$. Селенина цѣни своето врѣме наравно тъй, както и търговеца и той постепенно ще усвой принципа на селскитѣ взаимно-спомогателни дружества и ще се сдружи, а слѣдователно нѣма да ходи чакъ въ градътъ за заемъ. Важното въ случая е че банката, ако кредитира земледѣлцитѣ съ редовенъ личенъ кредитъ нѣма да ги втикне въ ржцѣтѣ на лихвара, до тогазъ, до когато тѣ си заредатъ селска каса.

Земледѣлцитѣ считатъ днесъ за днесъ варантния кредитъ като источникъ за обогатяване на банковитѣ чиновници, чрѣзъ пжтнитѣ и дневнитѣ, които трѣбва да имъ се плащатъ, когато отиватъ да оцѣняватъ имота, срѣщу който ще се прави заема. Може и да не сж прави, но е знайно че варантниятъ кредитъ, както е зареденъ у насъ, увеличава 0% на лихвитѣ и го приравнява, въ нѣкой случай, до надъ лихварскиятъ.

Ако се усѣща тежестъта на ограниченията по личниятъ кредитъ, за ипотекарниятъ и дума неможе да става, а особено въ случаи, които не сж редки, когато собственика притежава имота си само по давностъ — безъ крепостни актове. Банката прави ипотекарни заеми прѣдпочтително на едритѣ земледѣлци, които сж дошли до фалиране, за да впише въ своятъ отчетъ нѣкое и друго перо »загуби«.

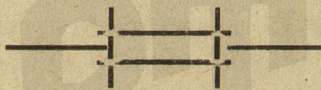
За да може кредита у насъ да подпомогне на развитието на земледѣлието ни, трѣбва прѣди всичко да се прѣмахнатъ:

- 1) всичкитѣ ограничения, въ смисълъ да стане леснодостъпенъ;
- 2) да се отварятъ текущи смѣтки на селскитѣ взаимно-спомогателни дружества съ $6-6\frac{1}{2}\%$ за да се привлече вниманието на селското ни население къмъ кооперациитѣ;
- 3) сега за сега да се немисли за цвѣтущъ развой на нѣкаква земледѣлска индустрия, защото е искусствено поддържанieto ѝ и става за смѣтка на обѣдняването на земледѣлцитѣ, на които се не отваря редовенъ кредитъ, за да бждатъ въ положение да подкрѣпватъ, съ суровъ материалъ, за каквато и да била фабрикация;
- 4) въ уставитѣ на селскитѣ взаимно-спомогателни дружества да се вмѣкне, обезателно, клауза на задължително спестяване, та слѣдъ врѣме тѣ сами да си натрупатъ капитали, за свои стопански цѣли, а сегашниятъ банковъ капиталъ съ прирастването му, слѣдъ 25 — 30 години, да се употреби за

развитието на възможната земледѣлска индустрия въ насъ; 5) банката да изхвърли изъ правилника си купуването и искусствено създаване на кредити съ цѣнни книжа по борситѣ и 6) да не приема ипотечи на прѣдприятия, които нѣматъ нищо общо съ земледѣлското производство, напр. хотели, бани и пр.

Понеже се знае че кредита прави трудътъ по-производителенъ, то защо ли у насъ този факторъ не се упражни въ правата смисълъ на думата, за да не става нужда българина да напуска родината си и да отиде чакъ въ Америка да печели пари съ хубавата мисълъ, пакъ да се върне въ отечеството си и да зареди своето селско стопанство така, че да бѣде доволенъ отъ него? Ако се признае у насъ обстоятелството, че *нѣмаме редовенъ земледѣлски кредитъ* по-лесно ще се погрижеме да създадеме таквъ, отъ колкото сега, при твърдението че имаме земледѣлски кредитъ, а въ сжщностъ нѣмаме таквъ.

Слѣдва.

СКОТОВЪДСТВО.

Заразителното помѣтане на кравитѣ.

Вслѣдствие тая болестъ, кравата слѣдъ 6, 20 или 30 седмици, отъ денътъ на заплодяването, изхвърля зародиша си; често теленцата се раждатъ 8—14 дни по-рано или пъкъ на врѣме, но мъртви или до толкова слаби, че не дълго слѣдъ това умиратъ. Лужето при подобни случаи бива до толкова голѣмо и тлъсто, че даже мъчно могатъ кравитѣ да го освободятъ. Крави, които често помѣтатъ, не се разгонватъ или ако се разгонятъ и наново заплодятъ, отново, повторно, помѣтатъ. Всѣкой стопанинъ, който дълги години се е занимавалъ съ отглеждането на добитъкъ, навѣрно, споредъ това, което се каза до тукъ, ще узнае за коя болестъ се говори. Важното

обаче е да се знае причината за разпространението на тая толкова зла недѣгавостъ и мѣрките, които трѣбва да се взематъ за нейното отстранение. Главната причина за разпространението на тая болестъ е заразата, веднажъ получена отъ бика, който е оплодилъ болна крава, продължава да я разнася по всичките останали, които иу прѣдстоятъ за оплодяване. Втората причина е лигавата течностъ, която като истече изъ матката на болните крави, при лежението прѣминава до матката на здравите и при движението на опашката достига до вътрѣшността.

Сега нека видимъ какъ можемъ да прѣдпазимъ добитаката си отъ тази болестъ. Първото нѣщо, на което трѣбва да обърнемъ най-голѣмо внимание е щото бикътъ, който избираме за расплодъ, да бѣде съвършено здравъ или ако си купимъ бикъ, за здравето на който не сме напълно гарантирани, прѣпоръчва се прѣплакването на половия му органъ, съ помощта на иригатора нѣколко дни наредъ, съ 12% лисоловъ растворъ. Болните крави трѣбва да лѣчимъ тоже чрѣзъ прѣплакването съ сѣщия растворъ. Тамъ кждѣто болестта се е загнѣздила, приплакването на бика, съ тоя растворъ, се прѣпоръчва слѣдъ всѣко скачание, като най-сигурно срѣдство. Стаи, въ които помѣтанието на кравите се е много пжти повтаряло, по никой начинъ не трѣбва, съвършено неизлѣкуваните крави, да се пускатъ на бика, а когато сж вече излѣкувани, слѣдъ всѣко пускане бикътъ трѣбва да се промива и исплакне съ 12% лисоловъ растворъ. Ако понѣкога, въ нѣкои отъ стаите, се появи и най-малакъ признакъ на заразата, най-добръ е щото никога племенния бикъ да се не пуска, а редовно да се приплаква, споредъ нуждата 7, 14 па даже и 21 день по редъ, за да се ограничи по-нататъшното ѣ разпространение. Крави, които сж помѣтали, трѣбва да се приплакватъ 8 — 14 дни по редъ и да се оставятъ 2 или 3 разгонвания безъ да бждатъ скачени. Прѣди завѣжданieto ѣ при бика, наново цѣлата ѣ задница трѣбва да бѣде добръ измита, приплакнена и дезинфекцирана. За да се избавимъ съвършено отъ заразата, трѣбва и стаите да бждатъ добръ почистени и дезинфекцирани. За тая цѣль най-много се прѣпоръчва внимателното истъркване съ врялъ спиртъ, а слѣдъ него замазването съ гасена варъ, къмъ която може да се приладе *Chinosol* или *lisol*. Хиносола се примѣсва при намазванието на коритата, за да не издаватъ неприятна меризма, а лисола при намазванието на стѣните.

Къмъ края трѣбва да забѣлжа, че не всѣко помѣтание е

вслѣдствие на заразата, а доста често послѣдва и отъ слѣдующитѣ причини: 1) Вслѣдствие изядание на отровни вещества, като напр. кълна отъ картофитѣ (които съдържатъ отровата соланинъ) и др. 2) Вслѣдствие изядание на поврѣдена храна, като напр. плѣсенясало или твърдо сѣно, лошо закиснали или изгнили рѣзанки, черни поврѣдени картофи и т. н. 3) Вслѣдствие напивание съ ледена вода или изядание на замръзнала храна. 4) Голѣма умора—прѣсилване въ работа. 5) Простудяване и тежко заболѣване. 6) Неразумно отнасяние и измъчване. 7) Подлъзване и падание или натѣртване. 8) Уплашване напр. при грѣмотевица и 9) Вслѣдствие повторно скачание въ врѣме на бременността; по-нѣкога се случва, че въ 5-ия или 8-ия мѣсецъ на бременността, кравата явява признаци на разгонване и ако стопанинътъ, който малко обръща внимание на своя добитѣкъ, пустне кравата отново на бика—послѣдствието е помѣтане.

Изъ (*Hosp. l.*)

Отгледване и хранене на бременния добитѣкъ.

Бременния добитѣкъ е винаги изложенъ на голѣма опасностъ и въ много случаи, при най-малка ненормалностъ въ отгледването или храненето, рискуваме да поврѣдимъ неговото здравие или това на зародиша. Затова, прѣзъ врѣме на бременността, трѣбва да бждемъ особено прѣдпазливи въ неговото отгледване и хранене.

Бременната крава не трѣбва да бжде гонена и бита особено по корема или задника и чешенето ѝ да се извършва прѣдпазливо. Въ стаята, кждѣто живѣе, да бжде умѣрено топло т. е. нито много студено, нито много топло и никога да ѝ се не дава студена, поврѣдена или нечиста храна и вода или такива материй, които сами по себе си указватъ неблагоприятно влияние върху бременността, каквито сж напр. шушулковитѣ и на тѣхъ подобнитѣ. Да не се храни съ обеместа храна, тъй като съ нея ѝ се прѣптлва стомаха, стенитъ на който като се разширятъ притискатъ и врѣдятъ на малкото. Затова, най-добъръ е, ако прѣзъ врѣме на бременността, кѣрмимъ доби-

тъка само съ зърнени храни и то по-малко и често. Тѣй като зародиша, за развитието на своитѣ кости, се нуждае и отъ минерални вещества, не трѣбва да се забравя, че неговото кърмиво трѣбва да съдържа достатъчно или пъкъ ако не, то да се придава въ малко количество добъръ фосфоренъ прахъ. Не добро влияние върху бременността на добитъка указва и рѣзкото промѣнение на храната. Подътъ въ стаята трѣбва да бѣде равенъ, но не и отъ задъ много наклоненъ, защото кравата лесно може да се подхлъзне и нарани себѣ си или малкото. Денемъ, когато врѣмето е добро, бременнитѣ крави трѣбва да се извеждатъ внѣ, за да се пораздвижатъ умѣрено и подишатъ чистъ въздухъ—това указва доста силно влияние и върху развитието и здравето на зародиша.

Ако, два мѣсеца прѣди отелванието, кравата не започне сама да задържа млѣкото си, трѣбва да бѣде по на рѣдко доена и то така, че ако по-рано се е доила 3 пѣкти прѣзъ деня, да се дои 2 или само единъ пѣтъ, а 1 — 1¹/₂ мѣсеца прѣдъ самото отелване, не трѣбва да се дои никакъ — това влияе тоже за усиливанието на зародиша.

Ако понѣкога е възможно, малко прѣди отелването, кравата може да се постави отдѣлно, кждѣто трѣбва да бѣде добръ постлано и запазено отъ студа и течението на въздуха.

За отгледването на бременнитѣ кобили се прѣпорѣчва почти сѣщото, което се каза и за бременнитѣ крави. Тѣ трѣбва да се хранятъ по-вечето съ зърнени храни, но така щото да не затлъстѣятъ. Въ началото на бременността, кобилата може да се употребява за лека работа, когато за високо бременнитѣ и най-малкото усилие може много да поврѣди. За тѣгле-ние и надбѣгване бременнитѣ кобили не трѣбва никога да се употребяватъ. Най-добро кърмиво за бременнитѣ кобили, прѣзъ лѣтото, е зелената храна, а прѣзъ останолото врѣме овеса, сѣното, сламата и др. зърнени храни, но разбира се всичкитѣ неповрѣдени. Съ меласови, брашнѣни и други подобни кърмива, не трѣбва да се кърмятъ бременнитѣ кобили. Рѣдкото промѣнение на кърмивото и тукъ трѣбва да се избѣгва, защото за кобилитѣ, врѣдата отъ подобни случаи има достатъчно значително влияние. Напоя трѣбва да става съ умѣрено топла и мѣка вода. Постилката трѣбва да бѣдѣ дебела и отъ здрава слама, тѣй като кобилитѣ обичатъ да ядѣтъ сламата, а поврѣдена ли е тя, лесно би поврѣдила и на тѣхъ.

Бременнитѣ свини не трѣбва да бѣдятъ хранени до толкова, щото да затлъстѣватъ, защото това влияе врѣдно на за-

родиша. Отговоряще за тѣхъ кърмиво сж картофитѣ, отсмѣтаненото млѣко, отпадъцитѣ отъ зеленчуцитѣ, трицитѣ, ечмика и др. такива. Най-добро влияние имъ указва денното извеждане по пасбището, което освѣнъ че не позволява затлъстяване, но и хигиенически винъги сж въ по-добро състояние. Ако липсва възможността да се извеждатъ на пасбище, трѣбва да се пускатъ по често на свободно движение. За развитието коститѣ на малкитѣ, може да се каже сжщото, което се каза за кравитѣ и кобилитѣ — въ кърмивото да се придава хранителна варъ. Колкото се отнася за топлината въ хлѣва, водопоя и внимателното отнасяне съ бременнитѣ свини е сжщото което се каза и за горнитѣ.

(Изъ *Morav. hosp.*)

А. Гочовъ.

Птицевѣдство.

УСТАВЪ

на

Т.-Пазарджикското Птицевѣдно Дружество.

ГЛАВА I.

Цѣль и права на дружеството.

Чл. 1. Въ гр. Т. Пазарджикъ се основава птицевѣдно Дружество съ цѣль да подпомага развоя и подобриенето на птицевѣдството въ Т. Пазарджикъ и околията.

Чл. 2. За да постигне тази цѣль дружеството:

- а) Урежда събрания за обмислюване въпроси, които се отнасятъ до дѣйността на дружеството;
- б) Урежда образцови кокошарници за отгледване, размножаване и угодяване на породисти птици и разпространява яйца отъ породисти птици изъ цѣла България;
- в) Урежда птицевѣдни изложби въ Т.-Пазарджикъ;

г) Урежда нароченъ мозей и библиотека;
 д) Издава книги: брошури и списания посвѣтени специално по птицевѣдството.

е) Издава по изложбитѣ и конкурситѣ: почетни дипломи, призове, медали, похвални листове, свидѣтелства и пр.;

ж) Урежда публични отчети и четения по птицевѣдството;

з) Насърдчава съ награди тѣзи лѣкари, които успешно сж се занимавали съ лекувание птицитѣ, като на дружественитѣ, общественитѣ, така и на частни птицевѣдни заведѣния;

и) Ходатайствува прѣдъ правителственитѣ учрѣждения за награди на тѣзи, които дѣломъ сж подпомогнали птицевѣдния развой въ околията;

Чл. 3 Дружеството има валчестъ печатъ съ натписъ околорѣстъ »Т.-Пазарджикско Птицевѣдно Дружество» и въ срѣдата петель.

Г Л А В А II.

Членове на дружеството.

Чл. 4. Членове на дружеството сж:

а) Основи;	г) Съревнователни и
б) Дѣйствителни;	д) Сътрудници.
в) Почетни;	

Чл. 5. Тѣзи които сж подписали проекта на настоящия уставъ сж основнитѣ членове.

Чл. 6. За дѣйствителни членове се приематъ лица безъ разлика на полъ и занятие, които се занимаватъ съ птицевѣдство.

Чл. 7. За почетни членове дружественото събрание прогласява тѣзи, които особено сж подпомогнали развоя на птицевѣдството въ околията.

Чл. 8. За съревнователни членове се приематъ лица, който сж принесли голѣма материялна полза на дружеството.

Чл. 9. За членове сътрудници се приематъ тѣзи, които могатъ да ползуватъ дружеството съ своитѣ знания и трудове,

Чл. 10. Освѣнъ основнитѣ членове всички други се приематъ отъ дружественнитѣ събрания съ тайно гласоподавание.

Чл. 11. Кандидатитѣ за почетни членове, дѣйствителни и сътрудници, ако отговарятъ на условията прѣдвидени въ чл. чл. 6, 7 и 9, се прѣдлагатъ най-малко отъ трима дѣйствителни или почетни членове, които сж длѣжни да запознаятъ събра-

нието, какво е направело прѣдлаганото лице по птицевѣдството и за птицевѣдството.

Чл. 12 За съревнователни членове, настоятелството на дружеството, прѣдлага лица, които отговарятъ на условията въ чл. 8.

Чл. 13. Заявленията на кандидатитѣ за членове се внасятъ на разглеждане въ слѣдующето дружественно събиране. Почетни членове се приематъ само въ годишнитѣ събирания.

Чл. 14 За приемане на почетенъ членъ трѣбва мнозинство $\frac{3}{4}$ отъ гласовете на присѣтствующитѣ въ събиранieto членове, а за приеманieto на други членове — мнозинство $\frac{2}{3}$ гласове.

ГЛАВА III

Права и длѣжности на членоветѣ.

Чл. 15. Дружественитѣ членове сж длѣжни да помагатъ, до колкото могатъ, за развоя и дѣйността на дружеството и да се покоряватъ на устава.

Чл. 16 Почетнитѣ членове и съревнователитѣ сж по жизнени.

Забѣлѣжка: почетнитѣ и съревнователнитѣ членове се освобождаватъ отъ всѣкакви задѣлжитѣлни вноски въ полза на дружеството.

Чл. 17 И членоветѣ сътрудници се освобождаватъ отъ парични вноски, но ако прѣзъ годината не покажатъ никаква дѣйность по дружеството, не се смѣтатъ за членове-сътрудници.

Чл. 18 Наедно съ постѣпванието основнитѣ и дѣйствителнитѣ членове внасятъ въ касата на дружеството по 3 лева навѣднажъ и по 4 лева всѣка година. Членскитѣ вноски за бѣдщата година се внасятъ на два пѣкти: на 1-й Януарий и 1-й Юлий въ прѣдплата.

Забѣлѣжка: 1-а който отъ членоветѣ пожелае може да исплати на единъ пѣтъ.

Забѣлѣжка: 2-а Членъ който си не плати членството за първото полугодие до 1-й Януарий и за второто полугодие 1-й Юлий, отъ този день се смѣта за излѣзалъ отъ дружеството, но му се дава право да внесе прѣзъ полугодieto 4 лева и пакъ да се приеме за членъ, безъ гласуване.

Чл. 19. На всичкитѣ дружественни членове, освѣнъ на сътрудницитѣ, се даватъ безплатно членски карти за звание членъ, на сътрудницитѣ пѣкъ се даватъ годишни свидѣтельства, които всѣка година се, заменяватъ съ нови.

Чл. 20. Членоветѣ иматъ право да гласуватъ по всички дружественни работи, приематъ дружественнитѣ издания безъ

платно, ползуватъ се съ безплатенъ входъ въ изложбитѣ и конкурситѣ на дружеството.

З а б ѣ л ѣ ж к а: Сътрудницитѣ нѣматъ право на гласуване по дружественнитѣ работи.

Чл. 21. Членове на които дѣйствиата сж несъвмѣстими съ достоинствата на дружеството се исклучватъ по прѣдложение отъ настоятелството или отъ 5 дружественни члена

Чл. 22. За да се рѣши това трѣбва да има мнозинство $\frac{3}{4}$ отъ присѣдствуващитѣ гласове; изключенитѣ никога не може повторно да се избира за членъ на дружеството.

Чл. 23. Ни едно заявление или прѣдложение, отъ нѣкой членъ не може да се не внесе за обмислюване въ дружественното събрание.

ГЛАВА IV.

Н а с т о я т е л с т в о .

Чл. 24. Настоятелството води всичкитѣ стопански работи на дружеството, съставлява отчетъ за дѣйността и смѣтки на дружественнитѣ разходи за бѣдащата година, като ги прѣдставя въ края на годината въ дружеството на удобрѣние; освѣнъ това по всички прѣдложения свързани съ разноси настоятелството прѣдставя на дружественното събрание мнението си.

Чл. 25. Настоятелството слѣди за запазванието на капиталитѣ и имотитѣ на дружеството, то ревизира и касата на дружеството.

Чл. 26. За провѣрка на касата, имотитѣ и отчета на Секретарь-касиера, въ края на всѣка година, дружественното събрание избира отъ тѣзи членове, които не сж на длѣжностъ въ дружеството, 3 членна контролна комисия, мотевираниятъ докладъ на която се прѣдставя на настоятелството, а послѣдното съ свое мнение го внася въ годишното събрание на утвърждение.

ГЛАВА V.

Д ѣ л о в о д с т в о .

Чл. 27. Дружеството избира съ тайно гласоподаване отъ срѣдата си настоятелство за водение дѣлата, въ съставъ: прѣдседателъ, подпрѣдседателъ, секретарь-касиеръ и двама свѣтници.

Всички тѣзи лица се избиратъ на годишнитѣ събрания съ

мнозинство за една година, подиръ истичането на която могат пакъ да се прѣизбиратъ.

Чл. 28. Прѣдсѣдателя прѣдсѣдателствува събранията на дружеството и на настоятелството, както и експертнитѣ и конкурсни комисии; той прѣдставлява дружеството, слѣди за имотитѣ му и е отговоренъ редакторъ на всичкитѣ му издания.

Чл. 29. Ако прѣдсѣдателя е боленъ или врѣменно го нѣма, то длъжността му изпълнява подпрѣдсѣдателя.

Забѣлѣжка: Когато работитѣ се разширатъ прѣдсѣдателя може, съ съгласието на настоятелството, да прѣдаде частъ отъ длъжноститѣ си на подпрѣдсѣдателя.

Чл. 30. Секретарь-касиера приготвява за рѣшаване всички дѣла за събранията на дружеството и на настоятелството, държи протоколи на поменатитѣ събрания, както и на експертнитѣ комисии и води прѣписката на дружеството. Секретарь-касиера пази дружественнитѣ книжа и документи, завѣжда стопанската и техническата страна на изданията и продажбата имъ, като въ всичко се подчинява на прѣдсѣдателя на дружеството.

Сжщиятъ води дружественната каса, касовитѣ книжа, събира членскитѣ вноски и други приходи; разходва пари по разрѣшение на настоятелството, а документитѣ се завѣрвяватъ отъ прѣдсѣдателя и всѣки мѣсець прѣдставлява на настоятелството подробенъ отчетъ за касата.

Чл. 31. Секретарь-касиера дава лична гаранция за приходитѣ на дружеството. Той може да тържи въ себе си до 50 лева, а останалата сума внася въ пощенска спестовна книга, отъ гдѣто може да изтегли суми само когато заявлението е подписано и отъ прѣдсѣдателя.

Г Л А В А VI.

Дружественни събрания.

Чл. 32. Дружественнитѣ събрания сж годишни, редовни и извънрѣдни.

Забѣлѣжка: Годишнитѣ събрания се свикватъ прѣзъ първата половина на мѣсець Януарий всѣка година.

Чл. 33. Въ годишното събрание се чете отчета за дѣятелността на дружеството, доклада на контролната комисия, бюджето-проекта за бждащата година, доклади, реферати отно-

сящи се до цѣлитѣ на дружеството, приематъ се почетни и стърежнователни членове и длѣжностни лица.

Чл. 34. Редовни събрания се свикватъ най-много веднажъ на мѣсецъ съ изключение на мѣсецитѣ Юний, Юлий и Августъ. Ако има нужда прѣдсѣдателя свиква събрания и по-често.

Чл. 35. На редовнитѣ събрания се обмислюватъ и рѣшаватъ текущи работи и въпроси, четагъ се съобщения по птицевѣдството и се избиратъ дѣйствителни членове. На редовнитѣ събрания, както и на годишнитѣ могатъ да се уреждатъ конкурси и да се онитватъ птици.

Забѣлѣжка: Външни лица се пуцатъ въ дружественнитѣ събрания по прѣпорѣжка на единъ членъ и подъ негова отговорностъ.

Чл. 36. Събранията се смѣтатъ за законни и рѣшенията имъ сж задѣлжителни, ако присѣтствуватъ на годишнитѣ най-малко $\frac{2}{3}$ отъ членоветѣ, а на редовнитѣ най-малко $\frac{1}{2}$.

Забѣлѣжка: За врѣмето, мѣстото и цѣльта на засѣданията трѣбва да се съобщи 2 дена по-рано съ писменна покана.

Чл. 37. Ако не се състои събранието по неявяване на изискваното число членове, то слѣдъ 2 педѣли се свиква второ събрание, на което рѣшенията сж законни, колкото и членове да сж присѣтствували.

Чл. 38. Извънрѣдни събрания се свикватъ за да се рѣшаватъ въпроси:

а) По измѣняване на устава и

б) По закривание на дружеството.

За свикване на извънрѣдно засѣдание е потрѣбно да заявятъ писменно най-малко половината отъ членоветѣ.

Чл. 39. За да се рѣши измѣняването на устава или да се закрие дружеството потрѣбно е мнозинство най-малко двѣ трети отъ всичкитѣ членове на дружеството.

Забѣлѣжка I. Чл. 36 нѣма приложение въ случая 39.

Забѣлѣжка II. Слѣдъ растуриание на дружеството всичкитѣ имоти и капиталы се внасятъ на уполазтворение въ мѣстната земледѣлческа банка, но ако се учрѣди ново дружество съ сжщата цѣль, то е пълновластно върху имотитѣ и капитала на растуриеното дружество. За растуриание на дружеството се увѣдомява Министерството на Търговията и Земледѣлието.

ГЛАВА VII.

Приходи на дружеството.

Чл. 40. Приходите на дружеството се образуватъ отъ ежегоднитѣ и първоначални членски вноски, вносове отъ по-

даръци на външни лица, отъ суми взети отъ изложбитѣ, кон-
курситѣ, отъ продаване на порцѣсти птици и яйца отъ тѣхъ,
отъ продаване дружественни издания и пр.

Чл. 41. Съ сумитѣ и имотитѣ се распорѣжда дружеството.

Настоящиятъ уставъ влиза въ сила, слѣдъ като се утвърди
отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието.

Основни членове:

К. Илиевъ
Подпол. Зафировъ
Ив. К. Пеневъ
Н. Христовъ
Ив. Кисовски
Ат. П. Минчевъ
Д. Мързяновъ

К. С. Славчевъ
Ив. Чадаровъ
А. Х. Поповъ
Г. Н. Дошкинъ
Д. С. Личевъ
Ив. Михайловъ
А. Я. Кожухаровъ

Пчеларство.

Доходно ли е пчеларството?

Понеже се намиратъ още мнозина, които не вѣрватъ въ
доходността отъ пчеларството и го считатъ за дребна работа,
то за да ги убѣдимъ още единъ пжтъ, че пчеларството срав-
нително малкото трудъ, който се полага за него, отъ страна
на разумния стопанинъ, му дава такъвъ приходъ, който не
може да получи отъ никой другъ клонъ въ земледѣлското ни
стопанство. За да подкрѣпиме казаното по-горѣ даваме извле-
чение изъ отчета на пчеларницата при Държавния лозовъ раз-
садникъ въ гр. Ломъ, тъй, както бѣ прѣдставенъ въ Овоцар-
ско—Пчеларската изложба на 8, 9 и 10 Септември прѣзъ ми-
налата година въ София.

ПЧЕЛАРНИЦА

1) Устройство.

Пчеларницата е устроена на 13-и Априлъ 1902 година и се състои отъ 5 »Даданъ-Блатови» кошери, а прѣзъ 1904 г. е допълнена съ още единъ кошерь система »Лаянсъ» и за сега разполага съ 6 разборни кошери и всичкитѣ орджия необходими при новото пчеларствуване.

2) Цѣль.

Цѣльта, която се прѣслѣдва съ пчеларницата е: 1) да се покаже на околното население нагледно модерното пчеларство; 2) да се запознаятъ околнитѣ пчелари посрѣдствомъ курсовѣтъ държани при пчеларницата, теоритически и практически съ най-необходимитѣ похвати по модерното пчеларство; 3) да се изпита коя система отъ разборнитѣ кошери е най-подходяща за мѣстнитѣ условия и 4) да служи като учебно научно пособие за изучаване пчеларството отъ ученицитѣ въ едногодишния курсъ при разсадника и 5) да се покаже каква е доходността отъ пчелитѣ при разумното имъ отгледване.

3) Срѣдства.

а) За постигание гонимата цѣль вратата на пчеларницата е била отворена за посетителитѣ и на всѣкиго е расправено подробно и нагледно новото пчеларство; б) Пчеларницата е помогнала съ своите уреди на всичкитѣ пчелари, които сж поискали такива; в) Допущано е да се държатъ отдѣлни лекций и курсове въ пчеларницата, въ които слушателетѣ сж запознавани теоритически и практически съ разборното пчеларство; г) Служила е като учебно пособие на ученицитѣ отъ едногодишния практически ктрсъ (по изучаване културата на американскитѣ дози); д) Испитала е, че въ мѣстнитѣ условия пчелитѣ прѣзимувагъ по добръ въ »Лаянсовия» кошерь отъ колкото въ »Даданъ-Блатовия» Относително доходността отъ пчелитѣ въ двѣтъ системи кошери не можѣ да каже още послѣдната си дума. Колкото за работението въ »Лаянсовия» кошерь се работи по-лесно и съ по-малко трудъ отъ колкото »Дадановия»

4) Курсове и посетители.

Отъ 13-й Априлъ 1902 год. до 1-й Септември 1906 год. пчеларницата е била посетена отъ 560 заинтересовани пчелари отъ разни околий. Отъ устройството на пчеларницата до сега при нея сж държани 11 курса по пчеларството, въ които сж взели участие 206 заинтересовани пчелари, отъ които 159 отъ Ломската околия, 8 отъ Свищовската, по 2 отъ Бѣлоградчикската и Видинската и по 1 отъ Горнѣ-Орѣховската, Бѣлослатинската, Русниската и Бѣленската.

5) Разходъ.

За устройване и подържане на пчеларницата отъ 13-й Априлъ 1902 год. до 1-и Септември 1906 година е израсходвано, заедно съ покупката на инвентара и подържанието ѝ, 382 лева 40 ст., като спаднемъ амортизираната частъ 10⁰/₀ за пчелитѣ и инвентаръ ще останатъ чистия разходъ 220 лева 65 ст. или годишно по 44 лева 13 ст., а на кошерь се пада годишно по 7 лева 36 ст., но като се вземе прѣдъ видъ, че набавения инвентаръ може да служи минимумъ за 40 кошери, то разноснитѣ (спадатъ) ще се намалятъ по 3 лева 30 ст. годишно, който е дѣйствителния разходъ за подържане на единъ разборъ кошерь въ първитѣ 10 години. Слѣдъ истичанието на 10 години разхода ще се намали още по-вече.

6) Приходъ

Отъ пчеларницата и то само отъ Даданъ-Блатовитѣ кошери отъ 1892 год. до 1-и Септември 1906 год. е получено 520 кгр. центрофуженъ медъ или по 21 кгр. отъ кошерь годишно, продаденъ за 727 л. 90 ст., 4 килограма воскъкъ продаденъ за 20 лева, 1 роякъ продаденъ за 8 лева или всичко получено 755 лева 90 ст. или срѣдньо отъ кошерь по 30 лв. и 23 ст. годишно. Като се спадне дѣйствителния разходъ по 3 лв. 60 ст. на кошерь остава чистъ приходъ по 26 лв. 63 ст. Отъ това се вижда, че капитала вложенъ въ пчеларницата е далъ годишно по 50⁰/₀ печалба. Ако кошеритѣ при сжщия инвентаръ се увеличатъ на 40 то вложеня капиталъ ще докара една печалба отъ 111⁰/₀ годишно.

Подробно прихода-разхода отъ пчеларницата се вижда отъ приложената тукъ таблица.

№ по редъ	НАИМЕНОВАНИЕ на РАЗХОДА	Година на доставянето	Обща стойност		Единична стойност	Амортизация върху %	Слѣдва да се спадне за из- търган, частъ до 1 Септем. 1906 год.		Стойността на прѣдмета на 1 Септ. 1906 г.		Всичко	Забѣлжка		
			Лв. ст.				Лв. ст.		Лв. ст.					
			Лв.	ст.	Л.		с.	Лв.	ст.	Лв.			ст.	
1	Кошеръ »Даданъ-Блатъ»	1902	60	—	12	—	10	—	30	—	30	—	5	Набав. общъ инвентаръ може да служи най-малко за 40 кош.
2	Пчелни сѣмейства	1902	50	—	10	—	10	—	25	—	25	—	5	
3	Кошеръ »Даянсъ»	1903	15	—	15	—	10	—	6	—	9	—	1	
4	Пчелно сѣмейство	1903	8	—	8	—	10	—	3	20	4	80	1	
5	Прѣса за искусствени пити	1903	35	—	—	—	—	—	—	—	35	—	1	
6	Пушалка, вратца, раздѣ- лители, спиртна ламбич- ка, чаунена тенджера, канче, мушемпи, блуза, прѣстелка, цѣдилка.	1902	38	15	—	—	10	—	19	07	19	07	35	
7	Ножове, четка, дъски и свидѣкъ.	1902	14	—	—	—	5	—	3	50	10	50	6	
8	Махмузъ, лостъ, машин- ки, нивилиръ, бурканъ, машинка.	1902	7	85	—	—	—	—	—	—	7	85	8	
9	Маска	—	2	—	—	—	20	—	2	—	—	—	1	
10	Центрофуга	—	85	35	85	35	5	—	21	30	64	50	1	
11	Цинковъ сждъ	1903	1	50	1	50	10	—	—	75	—	75	1	
12	Църкалка, делва, фуния, лъжица и Почетни дипломи	1903	14	20	—	—	—	—	—	—	14	20	5	
13	За медъ, захаръ и воскъ	902-6	58	70	—	—	—	—	58	70	—	—	—	
Всичко: . .			—	389	70	—	—	—	169	02	220	68	—	

№ по редъ	НАИМЕНОВАНИЕ на ПРИХОДА	Година на полу- чаването	Общо коли- чество		Срѣдно отъ кошеръ		Продадено общо за		Спада се за амортизация	Остава чиста печал.				Забѣлжка	
			кг.	гр.	кг.	гр.	лв.	ст		лв.	ст	лв.	ст		
1	Центрофуженъ медъ	1902	58	850	11	770	88	27	44	13	14	82	74	14	Има да се получава още медъ за тази година.
2	Воскъ	1902	2	—	—	200	10	—							
3	Центрофуженъ медъ	1903	108	—	21	600	162	—	44	13	23	57	117	87	
4	»	1904	100	150	20	—	150	19	44	13	25	125	07		
5	Воскъ	»	2	—	—	200	10	—							
6	Центрофуженъ медъ	»	143	—	28	600	185	90	44	13	28	35	141	77	
7	Сжщо до 1-и Септември 1905 год.	1906	110	—	22	—	143	—	33	39	21	42	109	61	
Всичко: . .			—	524	—	104	370	736	6	209	91	113	66	568	

Какъ се познава болестъта гнилецъ.

Че гнилецътъ е една доста сериозна и опасна болестъ за пчелитѣ, едва ли има нужда отъ нѣкакво доказване. Както е извѣстно тя е болестъ на пилото, така щото веднажъ загниздена тя въ единъ кошеръ, не може отъ пилото да се излюпятъ млади пчели, и щомъ като нѣма млади пчели то старитѣ ежедневно се губятъ и намаляватъ, роятъ отслабва, и най-послѣ загива. Отъ друга пѣкъ страна тя се бързо разпространява и е силно заразителна. Затова добръ е всѣкой единъ пчеларъ да я познава и прѣдпазва пчелитѣ си отъ нея.

Въ тази си статия азъ ще говоря само за: какъ можемъ да разпознаемъ гнилецътъ. На този въпросъ: какъ можемъ да познаемъ гнилецътъ, не е тѣй лесно да се отговори. Прѣди всичко тука се изисква едно вѣщо и опитно око, което е виждало нѣколко пжти тази болестъ и е вече навикнало. Нашитѣ пчелари още не обръщатъ сериозно внимание на пчелитѣ и ако единъ рой или едно сѣмейство умрѣ, се задоволяватъ да кажатъ: »нѣмамъ късметъ и това си е« безъ обаче да подирятъ причината на това, тѣй като поговорката: »Смъртъ безъ причина не бива«, доста релефно ни рисова това.

Гнилецътъ е болестъ доста сориозна. Ако пчеларя не забѣлѣжи тази болестъ въ началото на появяването, то той бързо може самъ да я прѣнесе отъ болнитѣ въ здравитѣ кошари, като при прѣглеждането бута болнитѣ отъ гнилецъ пити и послѣ пакъ съ сжщитѣ ржцѣ бута и здравитѣ и това е достатъчно да се разнесе болестъта въ скоро врѣме по всичкитѣ кошари въ пчелина. По този начинъ пчеларятъ рискова трудъ, пари и грижи!

Азъ казахъ по-горѣ, че да се опрѣдѣли гнилецътъ, това на теория е доста трудно. Едно само описание признацитѣ му е недостатъчно, щото да може лесно да се опрѣдѣли тази болестъ, а за това е необходимо да се види, да се похване съ ржка и разгледа добръ една пита, въ която има отъ тази охтика за пилото на пчелитѣ. Така щото най-добръ може да познае гнилецътъ онзи, който го е виждалъ съ очитѣ си, тѣй като той има различни признаци, прѣзъ разнитѣ стадий, при все това пакъ отъ едно описание на признацитѣ, всѣкой отчасти би опрѣдѣлилъ тази болестъ.

Признацитѣ, по които може да се познае гнилецътъ, не сж еднакви, а различни, което зависи отъ различнитѣ стадий

на неговото развитие. Затова, за да бжде по-прѣгледно и по-ясно щото да може всѣкой да разбере и запознае тия признаци, а отъ това и да опрѣдѣли самата болестъ, азъ ще взема слѣднитѣ различия:

- 1) Гнилецъ въ кошари съ пчели и пити съ пило.
- 2) » въ пити, отъ които скоро сж излюпени пчели и
- 3) » въ праздни пити.

Нека разгледаме сега кои сж признацитѣ на гнилецътъ въ тѣзи случаи, слѣдователно и общитѣ признаци на тази болестъ.

Прѣди всичко пита, която е заета отъ гнилецътъ се разпознава много лесно. У здравитѣ червей или пило, покривката на килийката бива изпъкнала, а ако е заражена отъ гнилецъ, покривката бива владена навѣтрѣ. Заедно съ това на нея се вижда една малка дупчица, като че ли е прободена съ иглица топлийка. Ако отворимъ такава една килийка, ний ще намѣримъ въ нея вмѣсто червей, една кафяна разтегливо-провлачна маса, съ доста силна и отвратителна миризма. Има ли тѣзи признаци, то съ увѣренность можемъ да кажемъ, че тука има гнилецъ.

Още по-лесно се познава гнилецътъ есенъ, когато люпенето на пилото е вече прѣкратено или пѣкъ е ограничено само на нѣколко прѣдни пити. Ако тогава по пититѣ видимъ тукъ тамъ да има отдѣлни запечатани килийки, съ горнитѣ признаци, то това е вече единъ подозрителенъ признакъ. Когато въ такава килийка, слѣдъ като я отворимъ се забѣлѣжи червей, който е запазилъ своята форма и при това съ черенъ цвѣтъ, тогава това не е гнилецъ, а обикновенно прѣстудяване и умъртвяване на червейтѣ. Ако ли пѣкъ въ килийката не се вижда нищо т. е. на прѣвъ погледъ тя изглежда празна, то тука е имало гнилецъ, тѣй като при по-нататѣшно внимателно разгледване ще го намѣримъ, а именно ако се взрѣмъ внимателно на дънцето на килийката, ще видимъ едно тъмно кафяно черно сухо зрънце, което се е образувало отъ бившата порано въ килийката тъмно кафяна маса. Това зрънце явно ни показва, че прѣзъ лѣтото този кошаръ е страдалъ отъ гнилецъ.

По-трудно е да познаемъ гнилецътъ въ празнитѣ всѣчни пити, по които нѣма никакъ запечатано пило. Всѣкой единъ пчеларъ, който не е ималъ работа съ гнилецъ и не го познава, би мислилъ празнитѣ пити, които съдържатъ гнилцови зрънца, за които споменахъ по-горѣ, за съвършенно чисти, затова, защото той въ тъмнината нѣма да забѣлѣжи тия зрън-

ца. Така, че не трѣбва да се сѣди само по чистотата на во-
щината или питата, а да се гледа да нѣма и отъ тия зрънца.
Тука ще забѣлѣжа, че ако положимъ питата на една маса и
гледаме отгорѣ въ килийкитѣ отвѣсно, или пакъ, ако държимъ
питата високо надъ очитѣ си и гледаме на нея хоризонтално,
тогава отлично можемъ да виждаме дъната на всички килийки
и забѣлѣжимъ дали сѣ тѣ чисти или не. Ако се забѣлѣжатъ
зрънца, то това е признакъ, че е имало гнилецъ. Сѣщо така
може и питата да я държимъ вертикално прѣдъ очитѣ си и
като гледаме пакъ ще видимъ отлично добръ тия гнилцови
зрънца въ килийкитѣ.

Ако такива пити сѣ гнилцови въ нея зрънца я поставимъ
въ нѣкой здравъ кошаръ, то той въ скоро врѣме се заразява
отъ гнилецъ.

Ц. Анчевъ

Какви мѣрки трѣбва да се взематъ противъ распростране- нието на гнилеца?

Извѣстно е на всичкитѣ пчелари, че най-опасната болестъ
на пчелитѣ е „гнилецъ“, противъ която има вече доста много
испитани срѣдства, но нѣма нито едно срѣдство съ което да
се унищожава болестъта или, като се излѣкува едно сѣмейство
(кошеръ) да не може да се заразява наново, поне до като жи-
вѣятъ пчелитѣ, които сѣ намирали въ кошера, когато е
лѣкуванъ. Дѣйствително има много срѣдства, които иматъ силно
антисептическо свойство и съ тѣхъ прѣкрасно могатъ да се прѣд-
пазватъ и лѣкуватъ пчелитѣ отъ гнилеца. Тѣзи срѣдства ще
оставатъ само написани на книга и «гнилецъ» ще упостошава
цѣли пчелини до тогава, до когато умствения уровень на на-
шитѣ пчелари, съ малки изключения, стои на такава висота
на каквато е днесъ. Съ подобни срѣдства никога нѣма да се
спре распространението на гнилеца или излѣкуванието му, до
като не се изнамѣри радикално срѣдство, съ което да се уни-
щожава болестъта веднажъ за винаги, както не се спре и рас-
пространението на филоксерата съ лечебнитѣ и прѣдпазителни
срѣдства, до като не се изнамѣри радикалното срѣдство —
американскитѣ лози.

Гнилеца е распространенъ доста въ насъ, но не може да се констатира на врѣме, па и нѣма отъ кого и се влачи съ цѣли години до гдѣто измори всичкитѣ кошери. Пчеларитѣ отдаватъ това умиране на много причини и твърдѣ малко на гнилеца. Ималъ съмъ случай да видя пчеларници съ по 10—15—30 Даданъ-Блатови кошери да станатъ жертва на гнилеца, макаръ че притежателитѣ имъ сж интелигентни хора. Тукъ болестъта бѣ купена заедно съ пчелитѣ при основаване на пчеларницата. Притежателитѣ на заразенитѣ пчели отъ гнилеца употребявали всички сръдства за лѣкувание на гнилеца, които знаели и за които биле чели, но никакъвъ резултатъ не получили, както не е полученъ и никждѣ въ България, и пчелитѣ имъ измрѣли. Едина отъ тѣзи пчелари бѣ употребявалъ: Салицинова киселина, мравочна, камфоръ, лизолъ и пр., но нищо не помогнали. Втория бѣ ги лѣкувалъ съ *формолинъ* и то така — налѣлъ вода въ единъ голѣмъ котелъ и я затопилъ до 30—35°С и влѣлъ въ нея $\frac{1}{2}\%$ формолинъ, слѣдъ това истърсилъ пчелитѣ въ праздна кошерица, а рамкитѣ съ болния плодъ потопявалъ въ водата и слѣдъ то а ги връщалъ въ кошера и най-послѣ повърналъ и пчелитѣ и подкърмилъ съ салицинова киселина, но нищо и нему не помогнало и пчелитѣ му полека лека измрѣли отъ гнилеца. Третия пчеларъ щомъ забѣлѣзалъ болестъта въ единъ кошаръ веднага го унищожилъ и съ това запазилъ останалитѣ кошери.

Да се излѣкува гнилеца е една много деликатна даже и мжчна работа и за излѣкувание пчелитѣ отъ него се изисква умение и постоянство, което липсва въ нашитѣ пчелари. Въпроснитѣ по горѣ пчелари не сж успѣли съ лѣкуванието по слѣднитѣ причини: 1 тѣ, като новоначинаючи пчелари не познаватъ болестъта, та и прѣнесли болни семѣйства отъ старитѣ кошери въ новитѣ; 2 не сж знаели какъ да употребяватъ лѣкарствата; 3 не сж издържели и курса на лѣчението; 4 не сж постоянствували съ лѣкуванието; 5 не сж вземали прѣдпазителни мѣрки да се прѣдпазятъ здравитѣ семѣйства и 6 не сж имали лѣкарства да издържатъ лѣкуванието до край, а сж го прѣкъсвали. За подкрѣпление на послѣдното обстоятелство служи слѣдния случай: Господинъ Б. имаше три Даданъ-Блатови кошера, отъ началото отивали добрѣ, но по-послѣ отъ като на съседа му измрѣли отъ гнилеца, виждали му се че едина му кошаръ не отива на равно съ другитѣ, та ме повика да му прѣгледамъ кошеритѣ, като прѣгледахъ пчелитѣ намѣрихъ, че двата кошери бѣха здрави, а съмнителния бѣ зара-

зень отъ гнилеца и то въ твърдѣ малъкъ размѣръ. Имаше на двѣ пити измръло по-малко пило. Болния кошерь го затворихъ да го лѣкувамъ, а здравитѣ веднага прѣмѣстихъ на 2 километра разстояние и това бѣше прѣзъ Априль. Болния кошерь рѣшихъ споредъ размѣра на зародина да го лѣкувамъ съ мровочна киселина и като подирихъ такава, въ съществующитѣ въ града ни двѣ аптеки, не можахъ да намѣря чиста мровочна киселина, а смѣсь и то едвамъ да направя 100 грама 10⁰/₀ разтворъ, съ който дѣйствувахъ два пжти и послѣ трѣбваше да чакамъ цѣли 4 мѣсеца до гдѣто получа чиста мровочна киселина. Отъ началото болестъта се изгуби по по-послѣ пакъ се появи и друго-яче не можеше и да бжди, защото курса на лѣкуванието не може да се издържи. Азъ, като видѣхъ че болѣстъта не ще може да се излѣкува по много причини и да не се заразятъ и околнитѣ пчеларници, унищожихъ кошера. Благодарение на прѣдпазительнитѣ мѣрки които взехъ, отдѣлнитѣ два кошера и кошеритѣ на близкитѣ пчеларници и до сега сж запазени здрави и читави отъ гнилеца.

Отъ наведенитѣ прѣсни случаи и още много други такива идатъ да ни покажатъ, че най-доброто срѣдство противъ гнилица е да се взематъ мѣрки за кореното унищожение на болестъта, ако се допуща лѣкуванието ѝ то да става отъ най-опитнитѣ ни и вѣщи пчелари и то които обичатъ да показватъ своята вѣщина на дѣло. Затова по силата на закона за поздигане пчеларството да се задължатъ инспекторитѣ по земледѣлието да прѣгледватъ всичкитѣ кошери въ районитѣ си два пжти прѣзъ лѣтото и заразенитѣ отъ гнилеца да се унищожавтъ веднага, но тъй като има нѣкои отъ г-да инспекторитѣ да не познаватъ болестъта (гнилица) и го замѣняватъ съ обикновеното гниене, както имашъ случай да види, то не ще бждѣ злѣ, ако прѣдварително се запознаятъ съ болестъта нагледно въ единъ 5 дневенъ курсъ, тамъ гдѣто е констатирана болестъта.

Съ тази мѣрка, ако не се изкорени корено гнилеца, то ще се намали до минимумъ, иначе да мислимъ, че модерното пчеларство, па да речемъ и цѣлото пчеларство се намира въ ржцѣтѣ на интелигентни хора, та ще може да се лѣкува гнилеца, то е равносилно да си правимъ илюзии и да се самопризнаемъ, че всичко знаемъ, ала нищо не умѣемъ. Може да ми се възрази, че г. Х. е пчеларъ, който може да си излѣкува пчелитѣ отъ гнилеца, защо да се унищожаватъ и да ставатъ товаръ на общината, ще отговоря, че г. Х. може да си излѣкува пчелитѣ, но като него сж само двама-трима пчелари въ

България и че ако г. Х. може да си лѣкува пчелитѣ, то други и пр. на които пчелитѣ се намиратъ въ стари кошерини и сж заразени съ гнилища, и се отдѣлятъ отъ пчелитѣ на Х. само съ единъ плѣтъ, не могатъ да ги излѣкуватъ и не искатъ да знаятъ че пчелитѣ имъ сж заразени отъ гнилеца, то тогава и г-нъ Х. никога нѣма да си излѣкува пчелитѣ отъ гнилеца.

Цв. Пеневъ

Лозарство и Винарство.

Рѣзание на лозата.

(Продължение отъ брой 5 и 6).

ЧАШООБРАЗНА ФОРМА.

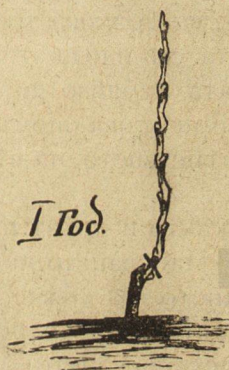
Отъ всичкитѣ разнообразни форми, които могатъ да се даватъ на лозата, обикновената чашообразна (goblet) форма може да се счита за най-добрата, най-простата и най-подходяща за нашия климатъ и вслѣдствие на това, тя е и най-много разпространена. При тази форма хранението на лозата и циркулирането на соковетѣ става правилно, стига само да не се допуца рамѣната да задебеляватъ и да ставатъ много дълги. При сжщата рѣзидба различаваме: *обикновенна чашообразна форма съ ниско рѣзание и чашообразна форма съ срѣднѣо рѣзание или съ замѣстване.* За по-лесно и по-добро разбиране ще разгледаме тѣзи форми по-отдѣлно.

а) *Обикновенна чашообразна форма съ ниско рѣзание и отгледването ѝ прѣзъ първата година.*

Първо рѣзание. Ний видѣхме, че ниско рѣзание е това, когато лозовитѣ прѣчки се рѣжатъ на 2-3 добръ видящи очи, безъ да се смѣтатъ тѣзи при основата. Ако имаме една облагородена съ американска подложка лоза и посадена на постоянно мѣсто или пѣкъ ще се сади, то първото ѝ рѣзание става, било кога се сади или сетнѣ безразлично, тя се отрѣзва както

е показано на фиг. 26, на слѣпо око (пжпка); слѣдъ това се поставя едно слабо колче и лозата се заравя съ ситна земя съ цѣль за да не става испарение прѣзъ раната на отрѣза. Ако се не направи това, то рискуваме да изгубиме лозата.

Лѣтни грижи. Прѣзъ лѣтния вегетационенъ периодъ на лозата, освѣнтъ чистене на роснитѣ коренчета, привързването да става на врѣме, да не се случи, щото едвамъ искарамо младо лѣторастче да бжде унищожено отъ вѣтъра. При развиването на младата бждаща главина на лозата може да се яви случай, щото прѣзъ първата година да се развиятъ, единъ, два и по-вече лѣтораста, а при това да се случи щото единия отъ тѣхъ да вземе връхъ надъ другитѣ сир. въ растението си да ги е надминалъ, то въ такъвъ случай трѣбва да се въведе равновѣсие, като се прѣкърши по-дългиятъ лѣторастъ надъ

фиг. 26.

фиг. 27.

шестнадесетиятъ листъ. Никога да не се унищожаватъ лѣтораститѣ и да се оставя изключително само единъ едничакъ, както много новоначинающи лозари постъпватъ, разбира се, и то подъ прѣдлогъ, че ужъ да се засилѣла лозата! — Невежество. Слѣдъ кършенето ако се развиятъ придаточни лѣтораста да се чистятъ. Пръскането съ бордолезовъ растворъ да става ъврѣме и редовно, а сжщо и копането да не се никакъ занемаря (гледай Земл. Прѣг. бр. 2.)

Есенни грижи. Тѣ се състоятъ въ заравянето (загрибването) на лозитѣ, за да се запазятъ отъ зимнитѣ мразове (гл. Земл. Прѣг. бр. 4 стр. 180). Заравянето винаги да се извършва, слѣдъ падането на първитѣ слани, когато листитѣ започнатъ да окапватъ или съ други думи, когато лозата влезе въ покой.

Втора рѣзидба. Прѣзъ тази година, както и прѣзъ първата, рѣзането се извършва на слѣпо око (пжпка) или съ други думи казано, лозата се заслѣпява, както се вижда отъ фиг. 27. Много отъ нашитѣ неопитни нови лозари прѣпоръчватъ даже още прѣзъ първата година да се рѣже най-малко на двѣ пжпки, но това е една голѣма капитална грѣшка и която за въ бѣдаще трѣбва да се избѣгва отъ лозаритѣ. Опититѣ и наблюдението сж показали, че щомъ отъ начало се започне съ една такава рѣзидба, то едно, че лозовия, още младъ, кютукъ бърже се подига, високата му форма затруднява загрибването, а отъ друга страна лозата още прѣди да е родила сир. кждѣ 3-4 година ще стане нужда за снишаване, отъ което слѣдва едно второ закѣснѣване на очакваната реколта. Съ тази грѣшка, освѣнъ че се не намаляватъ разходите, но съ приходитѣ се закѣснѣва, нѣща които стопанската икономия осжда. Втория резонъ е тоя, че нетрѣбва толкова бърже да става повдигането и насиляне на лозата да плоди (гл. Земл. Прѣгл. стр. 242). Трето, когато главината е близо до земята, гроздето узрѣва съвършено добрѣ, а при това щомъ прѣчкитѣ сж правилно разпрѣдѣлени, то и дѣйствието на вѣтра и слънцето е свободно.

Лѣтни грижи. Прѣзъ тази година, както и прѣзъ първата, редовно ще се чистятъ роснитѣ корени. Набиването на колове да стане на врѣме, сжщо и привързването да бѣде оврѣме извършвано. Щомъ лѣтораститѣ сж достигнали до осмия си листъ да се прибѣгне до филизенето (ластарасването), операция която има за цѣль да отстрани всички непотрѣбни и стѣснявайки формата на кютука лѣтораста. А при това да се отстраняватъ (унищожаватъ) лѣтораститѣ излѣзли изъ подъ главината, а сжщо и всички дивачки покарали отъ подложката. Никога да не се занимава копането. Прѣзъ тази година на филизенето да се обръща голѣмо внимание, защото то е половинъ рѣзане и че отъ доброто извършване на тази операция много ще зависи правилното формиране на бѣдащата лозова главина. И тукъ, както прѣзъ първата година, кършенето не трѣбва да се испуща, разбира се ако стане нужда за да се установи равновѣсието между лѣтораститѣ. Прѣскането съ бордолозовъ растворъ да бѣде редовно и на врѣме извършвано. Прѣзъ тази година често се случва нѣкой и други лози да дадатъ слаба реколта. Есень заравянето трѣбва да се извършва. Прѣди да се е извършило заравянето може да се упражни есенното рѣзане или пжкъ най-малко да се отстра-

нятъ всички непотрѣбни на кютука прѣчки, много избуелитѣ да се съкратятъ и слѣдъ това да се заровятъ. При това не е злѣ да се бадижониратъ (порѣсятъ) съ растворъ отъ зеленъ-камѣкъ (сачи-кабрусь).

Трета рѣзидба. Тази рѣзидба сир. прѣзъ третата година е една отъ най-важнитѣ за правилното формиране на лозата и расположението на рамѣната ѝ. Щомъ филизенето на лозата прѣзъ втората година е било добръ извършено, то рѣзането ѝ прѣзъ третата година нѣма да затрудни лозаря.

Фиг. 28 ни прѣдставлява една облагорожена лоза въ третата година, на която сж оставени три рамѣна и прѣчкитѣ ѝ отрѣзани по на двѣ добръ видящи очи. Отъ тѣзи пжпки ще се развиятъ шестъ лѣтораста. Числото на рамѣната ще зависи отъ силата и буйността на кютука (глед. точ. 4 стр. 233 Земл. Прѣгл.) и винаги да иматъ такова разположение, щото

фиг. 28.

фиг. 29.

да не стѣсняватъ формата (провѣтряването и огрѣването на лозата да не е спжвано гл. точ. 10 стр. 234).

Лѣтни грижи. Тѣ се състоятъ въ филизене, кършене, прѣскане, вързване, копане и набиване колове.

Есенни грижи. Загрибване и есенно рѣзане.

Четвърта рѣзидба. Отъ изрѣзаната прѣзъ третата година лоза сж се развили шестъ лѣтораста и прѣзъ четвъртата година ги отрѣзваме всѣки по на двѣ добръ видящи пжпки (както се вижда отъ фиг. 29). Прѣзъ вегетационния периодъ ще се развиятъ отъ всѣка отрѣзана на двѣ пжпки прѣчка по два лѣтораста, а всичко 12 лѣтораста.

Лѣтни грижи. Тѣ сж сжщитѣ както и прѣзъ прѣдидущитѣ години, сжщото е и за есеннитѣ грижи.

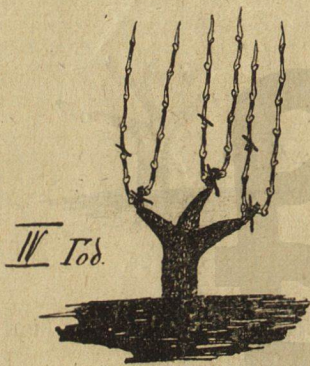
Втори случай рѣзане прѣзъ четвъртата година.

Когато по-разни съображения на една четири, годишна лоза не искаме да оставяме шестѣхъ прѣчки, то въ таквъ

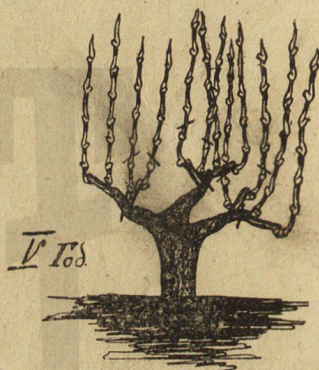
случай ѝ оставяме само тритѣ, (фиг. 30) като при това отрѣзваме винаги по-горнитѣ или по-високоиздигнатитѣ, останалитѣ рѣжемъ по на три добрѣ вилящи очи. Лѣтнитѣ и есенни грижи сж сжщитѣ, както винаги ставатъ.

Пета рѣзидба. Прѣзъ тази година сир. пета, рѣзидбата е доста сериозна, понеже се започва съ снишаването на издигнатитѣ рамѣна или старото дърво; въ него сока по-мжчно циркулира и излѣзлитѣ лѣторасты сж по-слаби и не даватъ по-вече отъ единъ два грозда. По такъвъ начинъ като се рѣже да се отстранява издигнатата частъ на лозата, то постоянно ще имаме една (на изгледъ) млада лоза.

Фиг. 31 ни прѣдставлява една лоза въ петата си година. Прѣзъ четвъртата година на тритѣ ѝ рамена ѝ е било оставено по двѣ прѣчки рѣзани по на двѣ пжпки и сж се развили

фиг. 30.

фиг. 31.

дванадесетъ лѣторасты, прѣзъ петата година унищожаваме отъ всѣко рамо по двѣ най-издигнати прѣчки, а останалитѣ рѣжемъ по на двѣ очи, както това много ясно се види и отъ самата фигура 31. Всички сухи прѣчки се добрѣ изрѣзватъ.

Лѣтни грижи. Тѣ сж сжщитѣ както и прѣзъ другитѣ години. На кършенето трѣбва да се обърне сериозно внимание щомъ се забѣлѣжи, че лозитѣ изрѣсватъ, е добрѣ кършението да се извършва прѣди цвѣтенето. За есеннитѣ грижи, лозаря самъ може да ги прѣдвиди, а именно щомъ забѣлѣжи нужда отъ торене да го извърше и пр.

Пета рѣзидба при втория случай отъ 4-та год.

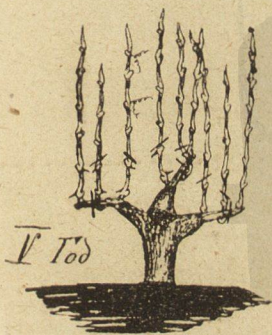
Фиг. 32 ни прѣдставлява една лоза, на която прѣзъ четвъртата ѝ година сж и били оставени три прѣчки по на три

пжѣки и отъ които сж се развили деветъ лѣторастѣ. Прѣзъ петата година ще се унищожатъ отъ всѣко рамо по една най-висока прѣчка (фиг. 32), а останалитѣ шестъ ще се рѣжатъ по на двѣ добрѣ видящи очи. Лѣтнитѣ и есенни грижи сж сжщитѣ, както и за прѣдидущата рѣзидба.

ЧАШООБРАЗНА ФОРМА

съ срѣдня рѣзидба.

Ний видѣхме, че срѣднѣото рѣзване не е нищо освѣтъ една комбинация между ниската и високата рѣзидба (стр. 238 фиг. 21) и сега не ни остава освѣтъ да видимъ какъ се отгледватъ чашообразнитѣ лозови форми съ срѣднѣо рѣзване.

фиг. 32.

фиг. 33.

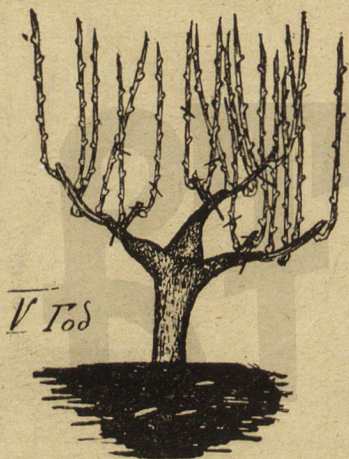
Първа рѣзидба. Прѣзъ първитѣ 1—4 година тѣ се рѣжатъ както и за обикновенната чашообразна форма съ ниско рѣзване сир. до като кюгука направи най-малко шестъ прѣчки или съ една дума когато той вече е засиленъ.

Фиг. 33 ни прѣдставлява една лоза въ четвъртата си година, отгледана въ чашообразна форма и която има шестъ лѣторастѣ (прѣчки), при рѣзането по-високата отъ прѣчкитѣ рѣжемъ на 4 добрѣ видящи очи, които сж още при това и прѣчки за плодъ, а по-нискитѣ рѣжемъ на двѣ очи, които сж прѣчки за дърво или за замѣстване. Тѣзи рѣзани по на четири очи съставляватъ *настояще*, а тѣзи рѣзани на двѣ — *бждаще*. Всички сухи части по лозата добрѣ се исчистватъ.

Лѣтни грижи. Щомъ лѣтораститѣ се развиятъ и покажатъ своитѣ грозда, то се пристѣпва къмъ филизенето, като се отстраняватъ всички които не носятъ плодъ, съ исключение на тѣзи които ще служатъ за замѣстване. Всички плодни лѣтораста се прѣкършватъ съ исключение на тѣзи, които ще служатъ за замѣстване се прѣкършватъ щомъ достигнатъ 1.35 м. височина. Прѣскането съ бордолезовъ растворъ, копането и вързането да се извършватъ редовно.

Есенни грижи. Освѣнъ загрибването, сѣщо може да се извърше половинъ рѣзидба, а именно като се отстранятъ плодитѣ се прѣчки, които ставатъ *минало*.

Втора рѣзидба. Тя се състои въ това да се унищожатъ всички издигнати прѣчки, произлѣзли отъ високата прѣчка рѣзана на четири очи, както това ясно се вижда отъ самата фи-

фиг. 34.

гура 34. Прѣчкитѣ за замѣстване отъ всѣко рамо по двѣ или всичко шестъ, по-високата рѣжемъ на четири очи, а ниската за замѣстване на двѣ. *Лѣтнитѣ и есеннитѣ* грижи сѣ сѣщитѣ както и за прѣдидущата рѣзидба.

Ний живо съвѣтваме нашитѣ лозари да испитатъ тази система рѣзидба, която за извършване е толкова проста и добръ производителна, увѣрени че, веднажъ позната съ добритѣ си резултати, тя ще спечели много партизани.

Резюме на тази рѣзидба. Тя не е нищо освѣнъ рѣзване на *чатакъ* и която се свършва съ три рѣзания (стр. 238 ф. 21):

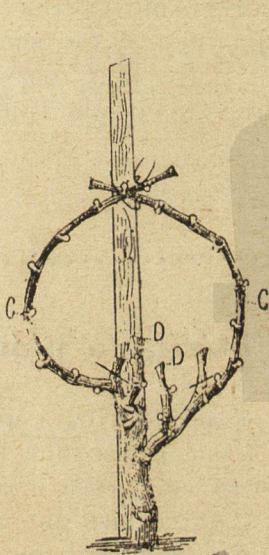
а) Рѣзване на *миналото* сир. унищожении на клонитѣ, които сѣ плодили;

б) Рѣзане на *настоящото* сир. да се отрѣже прѣчката за плодъ на четири пѣпки и

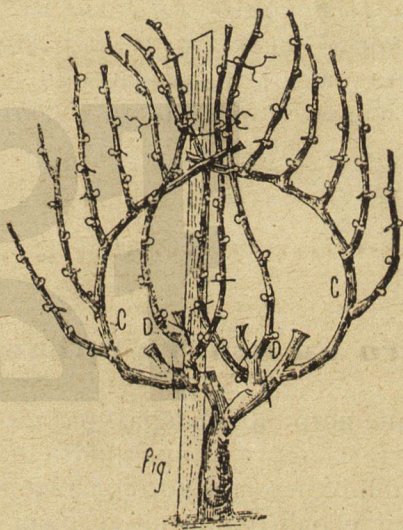
с) Рѣзане на *блѣдащото* сир. ниската прѣчка да се отрѣже на двѣ пѣпки, която ще даде дърво за замѣстване. Въ случай, че една прѣчка отсъствува отъ рамото, то ще се рѣже по-ниската прѣчка на три пѣпки и за идущата година ще бѣде всичко възобновено.

Висока рѣзидба.

Какво нѣщо е високо рѣзане и какви прѣимущества за сега има прѣдъ другитѣ рѣзидби видѣхме (стр. 237 и 288 З. Прѣг.) и ето защо просто ще разгледаме нѣкой и друга система рѣзидби отъ този родъ.

фиг. 35.

фиг. 36.

Вѣтрилообразна система.

Прѣзъ първитѣ 2-3 години отгледването на лозата въ видъ на вѣтрило става както при обикновената чапообразна форма. Отъ третата или четвъртата година, когато лозата е формирала 5-6 прѣчки и при рѣзането, прѣдварително се набиватъ колциѣ, които сръдно да иматъ 2 метра височина. Слѣдъ това се изрѣзватъ за плодъ прѣчкитѣ (с, с) на 0.50—0.60 см. дължина поизвиватъ се малко и се вързватъ за кола, както е по-

казано на фигура 35; прѣчкитѣ за замѣстване (д. д) се рѣжатъ на двѣ очи. Въ тази рѣзидба извиването на прѣчкитѣ за плодъ почива на слѣдующия принципъ. Знайно е, че сока винаги се стреми да върви перпендикулярно и колкото той е по-вече сплванъ въ пжтя си, толкова по-вече облагодѣтелствува плода.

Лѣтни грижи. тѣ сж сжщитѣ както и за другитѣ системи рѣзидби.

Есенни грижи. Разумно е да се отстранятъ още прѣзъ есенъта плодилитѣ вече прѣчки (фиг. 36), а тѣзи за замѣстване да се добрѣ заровятъ, защото може да се случи да измрѣзватъ прѣзъ зимата.

Втора рѣзидба. Тя въ нищо не се различава отъ първата, напр. фиг. 36 ни прѣдставлява една лоза, развита отъ първата рѣзидба и при втората плоднитѣ прѣчки (с. с) се изрѣзватъ, а тѣзи които сж биле за замѣстване (д. д) се оставятъ, отъ които по-високата се рѣже на 50—60 см. височина, а по-ниската на двѣ добрѣ видящи очи, като при това се отстранятъ всички сухи части. Лѣтнитѣ и есенни грижи сж сжщитѣ.

Слѣдва

Виното въ избата прѣзъ лѣтната жегѣ.

Повишението на температурата, особено когато тя достигне извънреденъ максимумъ е причината на цѣла върволица прѣчки за запазването на виното, толкова по-трудно, когато то е поставено при неблагоприятни условия и е отъ единъ аномаленъ съставъ и плусъ поставено въ една изба, на която температурата не е постоянна (10—16°С).

Въ дѣйствителностъ една по-висока температура отъ 16° облагодѣтелствува развиването на бактерийнитѣ зародиши на повдигането, прѣвръщането, вкисването, торчевината и пр., и прѣждеврѣмено застарѣва виното; то се изхѣбява вмѣсто да застарѣва. А когато температурата е по-ниска отъ 10°, то виното застарѣва (зрѣе) бавно и се съблича (прѣчиства), защото неговата растворимостъ е намалена, елементитѣ които сж плавали сж се утайли. Но да видимъ какви сж грижитѣ които трѣбва да се взематъ за да се избѣгне развалянето на виното прѣзъ лѣтната топлина.

Най-първо е необходимо да се наблюдава въ избата вървежа на температурата и то по-начесто, съ което ще се уверимъ, че условията на срѣдата, гдѣто е поставено виното, никакъ не му са благоприятни. Единъ термометръ лесно ще позволи да се слѣдва вървежа на температурата, която за да бѣде благоприятна за подобрене на виното, трѣбва да се поддържа между 10—16°С. Тогава виното зрѣе бавно и се намира въ подслонъ отъ паразитнитѣ измѣненія.

Но винаги не е възможно да се има една изба, на която постоянната температура естествено да се поддържа отъ 10—16°. При това щомъ термометъра се повдига надъ 16°, вслѣдствие повишението на външната температура, то трѣбва беззабавно да се дѣйствува за да спадне градусътъ, защото ако не се дѣйствува на тази операция, виното нѣма да заквасне да се размжти и да започне малко да накисилѣва, сигуренъ признакъ на започване къмъ прѣвръщане.

За да се понижи температурата, трѣбва да се разхлади избата, но то винаги не е лесно. Първото и най-практичното срѣдство е да се вкара въ избата хладния нощенъ въздухъ, чрезъ отворитѣ, оставени на сѣверната страна и да се затворятъ още сутринта, защото лѣтъ дохожда, че външния въздухъ, даже отъ къмъ сѣверъ, прѣзъ деня прѣдизвиква едно повишение на температурата. Ако това срѣдство е недостатъчно за да разхлади избата, вслѣдствие на по-висока външна нощна температура, отколкото вътрѣшна, то тогава се прибѣгва до поливане земята въ избата, а по-нѣкога даже и бѣчвитѣ.

Това поливане трѣбва да бѣде умерено; то не трѣбва да прѣдизвиква влага, защото тя присъединена къмъ топлината, благоприятствува на развитието на ферментитѣ и мухулитѣ, които като нападатъ дървото, разядатъ винения съдъ и развалятъ виното.

За да може едно вино да се запази въ избата, то тя трѣбва да бѣде, най-малко веднажъ въ годината, бѣлосана съ варъ, а сжщо и всички дървени потребности, връзъ които сж сложени бѣчвитѣ. Въ избата да не се държи друго освѣнъ вино.

Въ по-напрѣдналитѣ въ винарско отношение страни, именно въ Франция, има прѣвъзходни изби, които позволяватъ едно лесно консервиране на виното. Избитѣ сж на стълби, на които температурата варира споредъ възрастта на виното; но тя е между 10—16°С. Младитѣ вина се поставятъ въ по-горнитѣ изби, топли и провѣтряющи, послѣ когато тѣ застарѣятъ ги поставятъ въ по-долнитѣ студени и затворени изби.

Трѣбва на често да се прѣгледватъ бжчвитѣ, да се избърсва добръ виното, което се е разлило при допълването около враната и джгитѣ, при това да се унищожи всѣкой изворъ на вкисване или разваляне и ако се е манифестиралъ, то да се побърза да се потърси заразеното мѣсто, да се очисти съ варено млѣко и послѣ съ чиста вода.

При това трѣбва да се вземе грижата да се попрѣчи на мухитѣ, които хвъркатъ около бжчвитѣ или кацитѣ да прѣнасятъ врѣдни ферменти, особено когато духа южния вѣтръ. За тази цѣль вранитѣ на бжчвитѣ се покриватъ съ чисти парцали и отъ врѣме на врѣме се гори сѣра. По този начинъ мухитѣ се унищожаватъ отъ развиването на сѣрестия окисъ. Никога да не се забравятъ бжчвитѣ недопълнени.

Борушъ

Хр. Мжизовъ

Овощарство.

Облагородяване на дивораствящитѣ круши и ябълки у насъ.

Казахме и другъ пжтъ на друго мѣсто, че министерството на търговията и земледѣлието у насъ, колкото и съ скромни срѣдства да работи, всѣ принася една грамадна народостопанска полза за страната ни. Особено очебиюща е ползата отъ овощнитѣ разсадници, отъ гдѣто населението се ползува съ твърдѣ ефтени и доброкачествени облагородени овощни дървета. Особено въ послѣднитѣ нѣколко години търсението на овошки е твърдѣ голѣмо, даже до степенъ такава, че едвали $\frac{1}{16}$ часть отъ нуждата се удовлетворява. Това извънрѣдно голѣмо търсение на облагородени овощни дървета показва, че нашитѣ земледѣлци високо цѣнятъ своето занятие и искатъ да го подобрятъ; искатъ да оставатъ на своето потомство единъ

по-носенъ животъ, а това не може да не радва всѣкиго. Жалкото е едно, че министерството на земледѣлието не разполага съ нужнитѣ срѣдства да задоволи нуждитѣ на страната съ облагородени овошки. Тази нужда може да се намали отъ части, ако се обърне по-сериозно внимание върху въпроса за облагородяването на диворастящитѣ у насъ ябълки, а особено крушитѣ, които сж въ голѣмо изобилие. Ако това се извърши нѣкогажъ съ онова внимание, което подобава на едно сериозно управление, нищо по-вече, нищо по-малко, страната ни ще заприлича на една огромна овощна градина, която, безспорно, ще даде едно завидно прѣпитание на населението ни.

* * *

Прѣди години врѣме съмъ минавалъ по течението на рѣката Янтра, за Русе и неволно ми е обръщано вниманието отъ многобройнитѣ крушаци, които зашумяватъ брѣговетѣ на тази рѣка. Колчимъ съмъ се сѣтилъ за тѣзи, безбройно много, дървета винаги се е явявала прѣдъ мене хубавата идея: ами ако всичко това е облагородено, отгледано стопански, нѣма ли калифорнийцитѣ да завидятъ на този край, на тѣзи обитатели? И дѣйствително да се облагороди едно диво дърво не трѣбва нито голѣмо искуство нито много срѣдства, стига само да се има добра воля и нищожна подкрѣпа, отъ гдѣто трѣбва.

Минаха едва ли 6-7 години и чиновническата сигурност у насъ ме доведе въ този край, който ме давеше едно врѣме съ такива хубави мечти; край, който бѣ, може би и причина да прѣгаза безсмѣтно моето честолюбие, при безпричинното ми прѣмѣстване отъ южна въ сѣверна България. Человѣкъ мисли че се не лъже, като вѣрва че бѣдащето е винаги розово!... И това бѣдаще крѣпи свѣтътъ, крѣпи и мене. Но не е важно прѣмѣстването ми, а е за забѣлѣзване, че азъ дойдохъ въ тази мѣстностъ, въ този край, гдѣто мога да захвана една работа, която никогажъ нѣма да ми досади — да се нагърбя съ облагородяването на милионитѣ диворастящи дървета — круши — около рѣката Янтра. Подигнахъ въпроса и министерството на земледѣлието го възприе твърдѣ радостно, но както прѣди, така и прѣзъ 1906 год. нѣма суми на разположение да посрѣщне една полезна и твърдѣ плодотворна работа, затова въпроса за паричната частъ се отнесе до постоянната комисия въ Търново, която намѣри 600—700 лева, съ които купи ножчета и триони за курсиянтитѣ и курса се състоя. Въ расстояние на 8 дена курсиянтитѣ сж присадили 5422

дървета, отъ които въ една мѣстность, не по-вече отъ 2 километра на дължина и 1 км. на широчина, сж облагородили 2861 диви круши. Прѣзъ есенъта на 1906 година излѣзе на яве, че успѣха отъ курса е по-вече отъ удовлетворителенъ, като се има прѣдъ видъ че отъ 100 облагородени дървета сж се прихванали 62 дървета.

Тази година ще се състои пакъ курсъ за сжщата цѣль, ако постоянната комисия не каже, че нѣма прѣдвидени суми за това. Ако се дѣйствува въ това направление десетки години по редъ, нѣма да мине много врѣме, когато страната ни ще има едно богатство отъ невиденъ източникъ.

* * *

Казахме и по-прѣди, че самата техника по облагородяването на едно диво дърво не прѣдставлява никаква мжнотия и не е нѣкакво мжноусвоимо искусство, но всѣ пакъ трѣбва да се знае, както и всѣко едно нѣщо: лесно или труднонаучимо. Ще прѣдадемъ на кратко техниката по облагородяването на дърветата, като при това трѣбва да споменеме, че тя се усвоява много по-лесно въ практическитѣ курсове, отъ колкото отъ четение.

Дървото, което ще се облагородява, трѣбва да се окастри (окърни) още отъ есенъта дори до м-цъ мартъ, като се гледа да се оставятъ толкова клона, колкото сж потрѣбни за да се създаде на бждащето облагородено дърво нуждната корона: пирамида или чаша. При това настроение клонетѣ да се не сѣкатъ близо до стеблото, а да се оставятъ по-дълги. Всичкитѣ други клони т. е. тѣзи които нѣма да се облагородяватъ, за да се създаде бждащата корона на бждащето благородно дърво, да се отсѣкатъ близо до стеблото и образувалитѣ се рани да се замажатъ съ овощарски воскъ. Излишно е да се оставятъ второстепенни клони, понеже тѣ ще отниматъ храната на благородницитѣ. Клоноветѣ, които ще се облагородяватъ, не трѣбва да бждатъ по-дебели отъ 5 см. въ диаметръ.

Най-добриятъ начинъ за облагородяване, въ този случай, е подъ кора и да се извърши отъ 20 мартъ до къмто 15 априль. Калемитѣ да се рѣжатъ прѣзъ януари или февруари мѣсець и да се зароватъ съ дебелия край въ земята и то на нѣкое сѣнчесто мѣсто. Разбира се че при избора на калемитѣ трѣбва да се прѣдпочитатъ такива отъ добри, здрави и плодови сортове, като се взиматъ само едногодишнитѣ лѣторасты. Клоноветѣ на окастренитѣ дивячки се обрѣзватъ още веднажъ

при облагородяването съ трионъ или се углаждатъ съ ножъ. На калемитѣ се оставятъ 3-5 пжпки, така щото една отъ пжп-
китѣ да попадне между връзката, така че при случайно счу-
ване на благородника тази пжпка да гарантира едно бждаще
стебло. Благородника трѣбва да се привърже яко къмъ под-
ложката, да се обмаже съ овощарски воскъ, както и всич-
китѣ рани, които сж се образували по дървото при облаго-
родяванието му. При по-дебели клонове да се поставятъ по
два и повече калема, а че ако се хванатъ два или всич-
китѣ, да се отстранятъ, а да се остави само единъ. За да
се запазятъ калемитѣ отъ поврѣдата на вѣтроветѣ и отъ
птицитѣ, които често пжти кацатъ по тѣхъ, на всѣки облаго-
роденъ клонъ да се привърже по една правостояща прѣчка
близо до калема. Щомъ се хванатъ калемитѣ, прѣзъ лѣтото тѣ
трѣбва да се освободятъ отъ връзката, съ която сж привър-
зани при облагородяването, а прѣзъ настѣпающата есенъ и
зима да се очистатъ отъ изкаралитѣ диви новопокарали филизи.
Високоизбуялитѣ благородни филизи се отрѣзватъ на половина,
като се гледа щото послѣдната пжпка да гледа навънъ отъ
короната. По-нататкъ работата при такива дървета се състои
само въ това да се отрѣзватъ само онѣзи клонове въ корона-
та, които я прѣкрѣстосватъ. Тѣзи, които не сж запознати съ
техниката на облагородяването и отгледването на едно обла-
городено дърво, виждатъ че тази работа не е много трудна,
стига само да се има желание и добра воля. Трѣбва да се за-
бѣлѣжи въ случая, че тѣзи, които непознаватъ техниката на
облагородяванието отъ тѣхъ зависи най-много дали да се обла-
городятъ за въ бждаще милионитѣ и милиони диворастващи кру-
ши и киселици въ страната ни или не, защото мнозина отъ
тѣхъ даватъ срѣдствата за подобна една работа и само съ
една дума »съгласенъ« могатъ да принесатъ колосални заслуги
на страната ни. Въпросътъ ни тукъ е за дипломатитѣ, на
които никога не е потрѣбна техниката на облагородяването,
а народостопанскитѣ послѣдствия отъ подобна една работа.
Понеже съ облагородяването на многото диви дървета въ стра-
ната ни не може да има други послѣдствия освѣнъ добри, то
неостава нищо друго освѣнъ да се заинтересоватъ управляю-
щитѣ наши кржгове съ този въпросъ и безъ никакви или нич-
тожни срѣдства цѣльта ще се постигне. А това, ни се чини,
ще е и желанието на дипломатитѣ на земледѣлска България.

За да се постигне съ успѣхъ такава една колосално-пол-
зотворна народостопанска дѣйность, трѣбва да се подеме по

извѣстенъ редъ, трѣбва да се положи една основа, върху която да се гради планомѣрно, иначе е немислимо. Споредъ насъ би трѣбовало да се допълни закона за повдигане на овоцарството въ смисълъ:

1. Да се забрани сѣчението на дивитѣ круши.

2. Всѣка община да се задѣлжи да прѣдвижда въ бюджета си ежегодно по 40 лева за издържане на двама селски полски пазачи на курса, който ще открива инспектора по земледѣлието въ района си и за снабдяването имъ съ всички потребни инструменти за облагородяване.

3. Инспекторитѣ по земледѣлието непрѣменно да държатъ по единъ курсъ напролѣтъ за облагородяване на диви круши и ябълки.

Понеже за всѣко облагородено и отгледано дърво държавата плаща по 10 ст. възнаграждение, то нѣма какво да прѣчи на селскитѣ полски пазачи да не облагородяватъ дивитѣ дървета и тогава, когато изпълняватъ най-добросвѣстно работата си. И въ сжщностъ по-добрѣ ще изпълнява длъжността си ако облагородява една круша напริมѣрь, отъ колкото да легне да спи изъ подъ сѣнката ѝ.

Образуване на подкововидна палмета.

Въ малки градини или тамъ, гдѣто на малко пространство се има желание да се отгледватъ повече дървета на малко мѣсто, е за прѣпорѣчване да се отгледватъ палмети. Тукъ ще запознаемъ читателитѣ си съ подкововидната палмета. Такива палмети могатъ да се свормиратъ и на свободно въ градината и върху стена. Фигурата на одвѣдната стр. ни показва праскова палмета. За тази цѣль се избира една едногодишна присадена праскова добрѣ развита фиданка и се отрѣзва надъ двѣ здрави пжпки около 40 сантиметра високо надъ земята. Отъ двѣтѣхъ врѣхни пжпки ще искаратъ прѣзъ лѣтото два лѣтораста, които по единъ старъ полуобращъ или нарочно направенъ такъвъ отъ върбова или лѣскова прѣчка се извиватъ на страни, до като достигнатъ по 30 см. на дължина. Тогава се забиватъ отъ двѣтѣхъ страни до върховетѣ по единъ угладенъ колъ и се дава на лѣтораститѣ направление на горѣ.

Рамената на такава палмета могатъ да се пуснатъ да растатъ 3 и 4 метра на височина. Всичкитѣ пострани лѣторасты се отрѣзватъ по на двѣ най-долни пжпки, но така щото чепчето да е около 1—1½ сантиметра надъ втората пжпка. Отъ двѣтѣхъ пострани пжпки се развиватъ лѣторасты. До година

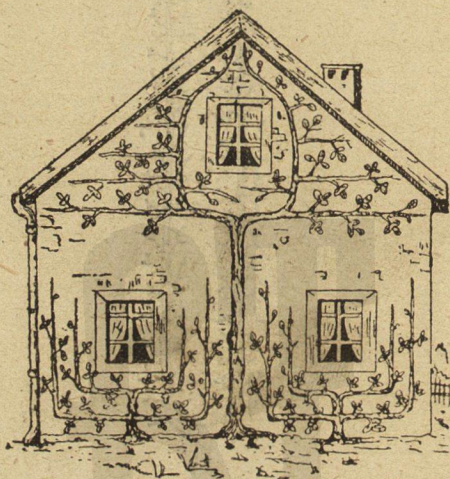
фиг. 37.

искаралитѣ лѣторасты отъ горнитѣ пжпки се рѣжатъ по на 5-6 цвѣтни и една листна пжпка, а лѣтораститѣ отъ долнитѣ се съкратяватъ пакъ по на двѣ пжпки, отъ които ще се развиятъ по единъ лѣторастъ. Отрѣзаниятъ по-горенъ лѣторастъ на 5-6 пжпки ще даде плодъ, а отрѣзаниятъ доленъ — на двѣ пжпки — ще даде наново два филиза, които ще се рѣжатъ до година тъй както видѣхме прѣди. Всичкитѣ сухи и засъхнали части по палметата се отрѣзватъ.

Отгледване на овощни дървета върху стѣна.

Всѣки стопанинъ обича да покрие вѣнকাশнитѣ стѣни на къщата си съ нѣкаква зеленина, за което садатъ хмѣлъ, диви

и дѣйствиелни лози, телеграфче или друго нѣкое влечущо растение. Естествено че много по-добрѣ ще е ако се употреби за зеленияване на стѣнитѣ нѣкое овошно дърво, което, освѣтъ, за украшение ще дава и нѣкакъвъ доходъ, а при това нѣма да врѣди на стѣната, както, което и да било отъ влечущитѣ растения. Овошнитѣ шпалири, както показва и самата фигура, могатъ да се правятъ отъ разни овошни дървета включая и лозата, като се опънатъ по телъ, на който се дава форма споредъ както желае стопанина. На южната страна се садятъ обикновено: винена лоза, зарзалия, праскова; на западната се

фиг. 38.

прѣпоржчатъ круши или ябълки; на источната вирѣятъ сливата или черештата; на сѣверната страна се поставя обикновено вишна, а особено е за прѣпоржчване Остхаймската вишня*). Слѣдъ като се набави стопанина съ нуждното количество дървета, по количество и по видъ, споредъ стѣнитѣ и тѣхното положение, самото засаждане става по слѣдниятъ начинъ: Още на есенъта се изкопава близо до стѣната една или нѣколко дупки (въ случая при фигурата сж изкопани 3 дупки) съ диаметръ два метра и дълбочина около 2 метра, напълватъ се съ добрѣ изгнилъ компостъ, върху който се посажда дървото. Лѣтораститѣ прѣзъ лѣтото се приврзватъ за тела, който прѣдварително се обвива съ парцали. Върхътъ на лѣтораста се рѣже всѣка година, като се гледа стъ него да се създаде желаемата форма на шпалира, а постранинитѣ стебла се пинзиратъ редовно всѣка година.

*) Има я въ нашитѣ разсадници.

ИЗУЧВАНЕ НА БЪЛГАР. ОВОЩНИ СОРТОВЕ.

Ябълката „Гюлабия“

На фиг. 39 е прѣдставенъ единъ отъ срѣдня голѣмина плодъ отъ ябълката »Гюлабия«. Тя е разпространена твърдѣ много въ кюстендилската околия, кждѣто има твърдѣ стари дървета. По всѣка вѣроятность тя е прѣнесена тукъ отъ Ма-

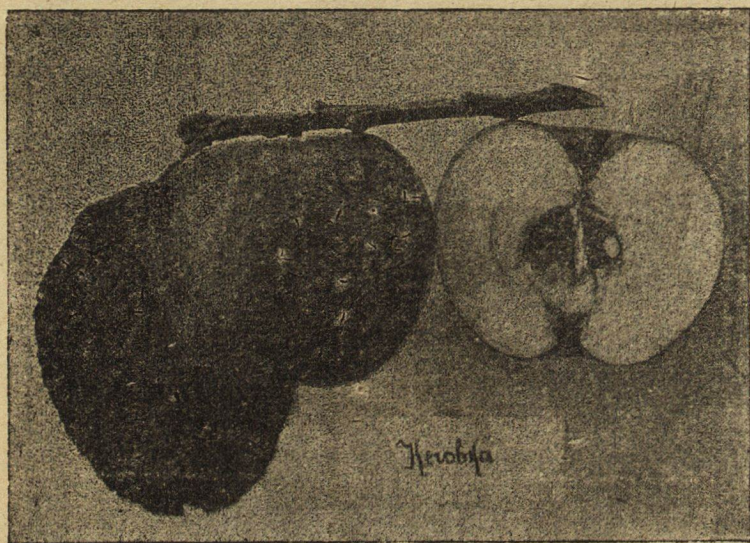
фиг. 39.

кедония, кждѣто сжщо е разпространена, и е извѣстна и тамъ съ сжщото име. Може би да се прѣдполага обратното, т. е. че отъ тукъ е прѣнесена въ Македония, но като имаме прѣдъ видъ, че нѣколко мѣстни сортове, които носятъ названия тамошни, слѣдователно сж прѣнесени и отъ тамъ, то не можемъ да допустнемъ това. Отъ кждѣ и защо ѝ е дадено това название не може да се знае, вѣроятно това проистича отъ самата форма на плодътъ. Тя е отъ фамилията на гължбовитѣ ябълки.

Гюлабията има плодъ почти отъ срѣдня голѣмина и малко заостренъ. Цвѣтъ жълто зеленикавъ, и отъ къмъ слънчевата страна слабо замжленъ. Кора тънка, гладка и блѣскава съ много редки и малки точки. Чашка, малка и плитка съ петъ

малки ребра. Опашина вдълбнатина срѣдно дълбока, правелна покрита съ слаба ржжда. Опашка тънка и дълга. Съменно гнѣздо голѣмо и отворено. Съмена много, но по-вечето недоразвити и съ свѣтло-кафявъ цвѣтъ, когото запазватъ и вънъ отъ плода съ едно малко измѣнение — ставатъ малко тъмно-кафяви. Месо бѣло, почти стѣгнато, слабо ароматично, сладко и сочно. Зрѣе прѣзъ мѣсець Ноемврий, и пълно дозрѣване добива на леглото. Зрѣе едноврѣменно на всѣкъждѣ.

Плодоветъ на тази ябълка не могатъ да се похвалятъ като трайни. Тѣ се набиватъ и нагиватъ много лесно. На наби-

фиг. 24.

Описанието на тази ябълка е въ брой 5 и 6 стр. 251.

титъ мѣста се образуватъ въ скоро врѣме едни черни пятна, които освѣнъ че развалятъ изгледътъ на самия плодъ, но и въ кжсо врѣме нагиватъ. Транспортъ не може много да издържа. Тя е ябълка по-вече за езика отъ колкото за окото т. е. тя е ябълка за маса, но не и за търговия.

Има дърво срѣдно съ чашовидна корона. Клоноветъ биватъ срѣдно разлегнати, но не и много гжсто. Нѣма характеръ да клони много. Расте равномѣрно съ другитѣ. Цвѣти и се развива едноврѣменно съ другитѣ сортове. Плодоношение срѣдно и то всѣкога прѣзъ година.

Гюлабията заема мѣсто между третокачественнитѣ мѣстни

сортаве ябълки. Тя е сортъ само за ядене, но не и за търговия, понеже е не трайна, макаръ за окото да има добъръ изгледъ.

Ябълката „Айвания“.

Ябълката »Айвания« или говедарка, както значи на български е единъ нашенски сортъ, разпространенъ сжщо въ майката на нашето овошарство, кюстендилската околия. Стъ кждѣ е тя прѣнесена и защо ѝ е дадено това название не се

фиг. 40.

знае. Тя сжществува твърдѣ отдавна въ насъ, което се доказва по твърдѣ старитѣ дървета що се намиратъ тукъ-тамъ изъ овощнитѣ градини. Каква ябълка е тя се вижда отъ описанието ѝ по-надолѣ.

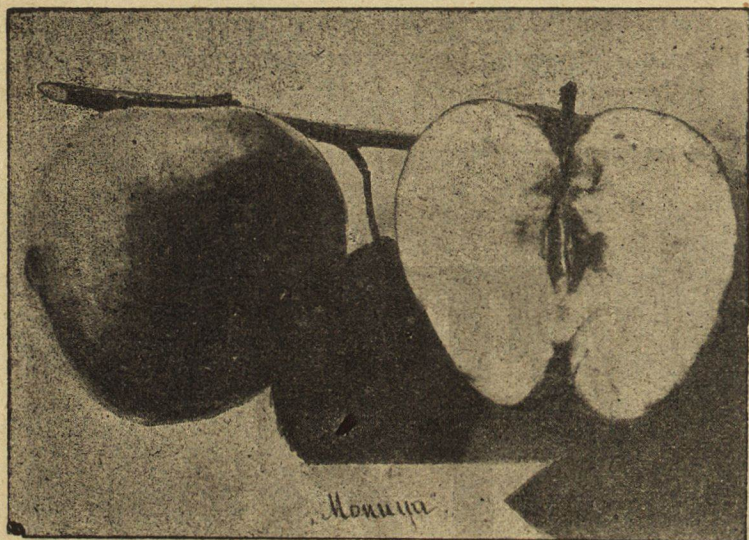
На фигура 40 е прѣдставенъ единъ отъ наполовина намаленъ плодъ на ябълката »Айвания«, кждѣто ясно може да се прѣдстави нейната голѣмина и форма — съ една речъ нейната вънкашность. Принадлѣжи къмъ фамилията на гължбовитѣ.

Форма и голѣмина. Айванията има плодове отъ срѣдня

голѣмина. Форма продълговата и високо издадена. Това най-добрѣ се вижда отъ фигурата.

Кожа и боя. Кора тънка, жилава, мазна и лъскава. Основна боя зелено-тъмна, покрита почти цѣлата съ кърминова и розоцвѣтна боя; тукъ-тамъ има малко жълтеникави точки, а по горнята половина се срѣщатъ и слаби ржжидиви петна. Напрѣчния диаметръ на единъ плодъ е около 5-6 сантиметри, а обиколка — 15-18 см.

Чашка. Чашка плитка, овална и полуотворена.

фиг. 25.

Описанието на тази ябълка е помѣстено въ бр. 5 и 6 стр. 253.

Опашна вдлъбнатина и опашка. Опашна вдлъбнатина много дълбока, опашка кжса доста много и дървесна.

Сѣменно гнѣздо. Сѣменникъ срѣдно голѣмъ и полуотворенъ. Сѣмена едри, много на брой, правилни, конически заострени и съ свѣтло-кафяви. Този си цвѣтъ запазватъ и извадени вънъ отъ плодътъ.

Месо бѣло, целулозно, сладко и безъ особень вкусъ. Зрѣе прѣзъ мѣсець ноемврий, но става добра за ядене прѣзъ декемврий, слѣдъ като прѣлежи извѣстно врѣме.

Трайность и употребление. Плодоветъ на ябълката айвания обикновено траятъ до мѣсець февруари. Не се набиватъ тъй лесно и могатъ да издържатъ далеченъ транспортъ. Тя е ябълка, която има доста красивъ и примамливъ вънкашенъ изгледъ.

Свойство на дървото. Айванията има чапообразна корона, съ умѣрено гъсти и прибрани на вжтрѣ клонове. Клоноветѣ ѿ не се разлѣгатъ на вѣнъ, но не сж и прибрани на вѣтрѣ. Развива се и цвѣти едноврѣменно съ другитѣ сортове. Листа продълговати и слабо назжбени. Плодоношение срѣдно и ражда почти прѣзъ година.

Ц. Анчевъ.

ЗЕМЛЕДѢЛСКО УЧЕНИЕ.

Нуждата отъ дѣвическо земледѣлческо училище въ насъ.

«Женитѣ подриватъ на кравитѣ, тѣ ги доятъ, тѣ квасатъ млѣкото, тѣ праватъ масло, тѣ отглеждатъ свини, тѣ развъждатъ кокошки, тѣ се занимаватъ съ производство на пашкули и пр.»

Това сж думитѣ произнесени отъ нашия агрономъ Хр. Калчевъ въ неговата речъ прѣднесена въ Земледѣлческия съвѣтъ въ засѣданието държано на 7-и Августъ 1901 год. подъ прѣдседателството на тогавашния Министръ по Земледѣлието Г-нъ Ал. Людскановъ (гл. протоколитѣ на Земл. съвѣти стр. 119).

Г-нъ Калчевъ се изказа тогава за зарежданието и въ насъ на едно женско земледѣлческо-стопанско училище, въ което нашата женска младежъ да добие онѣзи познания, които сж необходими за една бжджща стопанка, за да може да бжде истинска помощница на своя мжжъ въ неговитѣ стопански работи.

«Азъ имахъ да направа едно ново прѣдложение, но съ това ме изпрѣвари Г-нъ Калчевъ. Още прѣди двѣ години, като членъ на Окржж. Съвѣтъ направихъ докладъ за откриванне на женски селско-стопански училища. Ние имаме домакински училища въ градоветѣ, защо да не направимъ такива и по селата? — Бѣхъ посрѣщ-

натъ съ ржкоплѣскание. Но какво стане? — Отъ гдѣто очаквахъ подкрѣпа, отъ тамъ получихъ противодѣйствиe »Нѣкой си Холевичъ, писа подиръ нѣколко врѣме официозния вѣстникъ, почналъ да партизанствува съ женитѣ». Не само това, но миналата година съ Министерско прѣдписание се даде поводъ на моитѣ противници въ свѣтъта да унищожатъ прѣвѣдения въ бюджета за тази цѣль параграфъ Сега обаче, азъ се радвамъ, като виждамъ, че Г-нъ Калчявъ — а отъ тука разбирамъ, че и членовѣтъ отъ Министерството сж солидарни съ него — като е разбралъ ползата отъ това училище, дохожда да го прѣдлага като мѣрка за подобрене на земледѣлното ни. Поне това е за мене едно утѣшение».

Никола Холевичъ

— стр. 133 на сжитѣ протоколи.

Излиза, че тази идея се е била зародила отъ 1899 год. повдигната отъ Г-нъ Н. Холевичъ, прѣдъ Варненския Окржж. Съвѣтъ. Рѣшението по нея е било въ благоприятна смисълъ, но благодарение нехайството, или по-добрѣ казано, закоренелата завистъ въ насъ, тази идея, прѣиятствуванa по единъ или другъ начинъ, заглѣхна.

Сега обаче, при назрѣлостта на този въпросъ, не вѣрвамъ да се намѣри стопанинъ, който да не съзнава, че щастливия вървежъ на стопанството му, ще зависи въ значителенъ размѣръ и отъ това, дали той има за другарка жена, която еднакво да се въодушевява отъ работитѣ му, а това ще е само тогава, когато тя разбира неговитѣ стремежи къмъ стопанскитѣ му прѣдириятия, та съ изпълнение на онѣзи стопански работи, които сж повече отъ характеръ да ги извършва жената, ще го освободи значително за по-добро обмислювание и прилагание своя стопански планъ.

Къмъ това трѣбва да се стреми всѣки добъръ стопанинъ, за постигание на това трѣбва да подпомогне и държавата на чело съ своето респективно Министерство.

Задружния сѣменъ животъ, особено когато и мжжътъ и жената сж проникнати отъ еднакви идеи, стрематъ се за постигането на една и сжща цѣль, винаги бива по-богатъ, по-щастливъ, тѣй като работата, която се подѣли и на двамата ще бжде позната, ще имъ бжде приятна, ако и трудна.

Обратно е съ жена, която неподготвена да разбира интереситѣ на своя мжжъ, невѣжа въ неговитѣ стопански прѣдириятия, не подготвена за домакинско-стопански работи е не-къдърна да изпълнява ролята на стопанка. Въ таквъ случай, грижитѣ на мжжътъ се удвояватъ. Той не е свободенъ да се

занимава само съ работитѣ, които лежатъ на неговитѣ плещи. Той е принуденъ да се грижи и за онѣзи кѣщни дреболии, които спадатъ въ длѣжността на жената, по която причина, отвлеча своето внимание отъ кѣрскитѣ си работи и при извѣстна грѣшка, той справедливо намира вината въ неподготвеността на своята стопанка за да го подпомогне и улегчи неговата трудна задача.

фиг. 41.

Погледъ на училищното здание.

Щомъ това е така, и като се знае, че нашето отечество е страна земледѣлческа и че отъ налрѣдъка на земледѣлието зависи нейното икономическо подобрене, неможе друго, освѣнъ да се апелира, къмъ обществото, дружествата, окр. съвѣти и държавата за откриването на едно дѣвическо земледѣлческо—стопанско училище, въ което дѣщеритѣ на нашитѣ земледѣлци ще се научатъ да бждатъ истински стопанки.

Нека да не ги учиме вече да се кичатъ като пеперуди съ разни тантели и пера. Нека покрай туй какъ се праватъ прѣстилки, блузи -се научатъ и какъ се върти кѣща и какъ

се чуватъ и добръ възпитаваатъ малкитѣ. Доста сме ги учили на кокетство, съ което ги правимъ да бждатъ до отвращение прѣвзети. Нека да започнемъ да ги приучваме да обичатъ занаята на своитѣ прабаби и да не се отвращаватъ отъ изцапанитѣ ржцѣ и отъ меризмитѣ на торищата, безъ които не може да има чистъ вкусенъ хлѣбъ.

Нашето общество е съзнало нуждата отъ такова училище. Това се вижда отъ идеята на Г. Холевичъ прокарана прѣдъ Варненския Окр. съвѣтъ. Това съзнава и министерството на земледѣлието, говоряще чрѣзъ Г. Калчева въ земледѣл. съвѣти, ако може такова заключение да се вади, както казва Г. Холевичъ. Слѣдователно, не остава друго, освѣнъ да се подеме и реализира.

Азъ знамъ, че всѣки ще си зададе въпросъ за срѣдствата необходими за отваряние на такова училище, чо и отговора е лесенъ.

Азъ нѣма да посочвамъ на 25⁰/₁₀₀ отъ приходитѣ на земледѣлческата банка, които ежегодно се оставатъ на разположение на министерството, понеже не ми е извѣстно тѣхното разпрѣдѣление. Нѣма така сжщо да посочвамъ и на държавния бюджетъ. Азъ ще посоча обаче, на факта, че въ чуждитѣ страни, просвѣтенитѣ отъ подобни идеи хора, започватъ съ малко и за кратко врѣме, тѣ достигатъ блѣскави резултати. Достатѣчно е да се тури основа и въ нѣколко години, започнатото става пълно, добро, даже грандиозно.

За да подкрѣпа това, ще наведе за примѣръ откритото на 1 Декемврий 1887 год. женско земледѣлческо-стопанско училище въ с. Стеугеръ при Кенигрецъ въ Чехия.

Идеята е дадена прѣзъ 1885 год. отъ професора при Кенигрецката гимназия Mikolas Hřman въ засѣданието на тамошното земледѣлческо дружество. По принципъ всички се съгласили, но пари нѣмали. Дружеството опрѣдѣлило за цѣльта 300 фл. които послужили за основа.

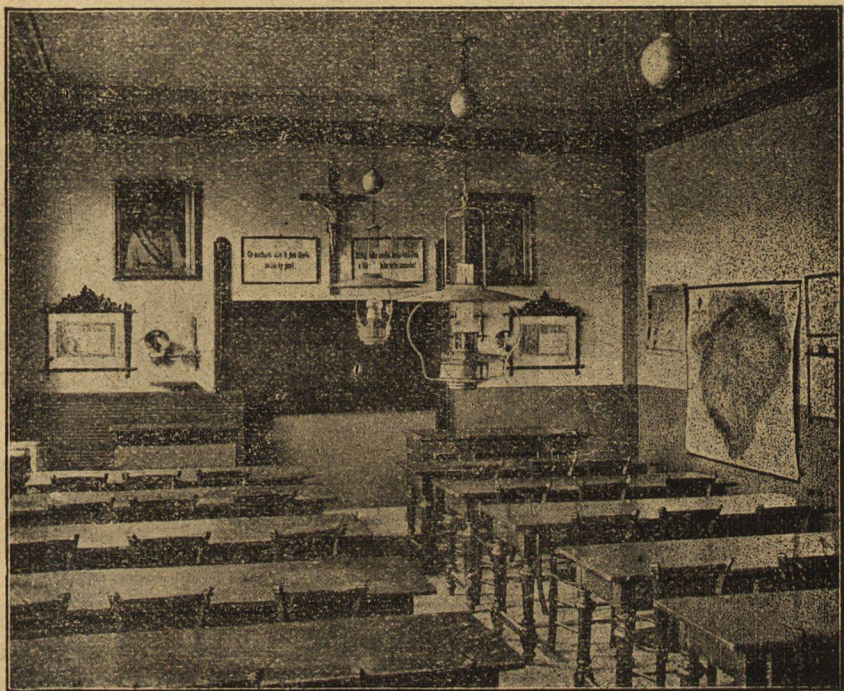
Тази сума отъ помощи на изборни учрѣждения и частни пожертвувания достигнала още сжщата година числото 1321.85 фл. Къмъ това число постоянната комисия рѣшила за три години по 500 фл. помощъ. Сумата се увеличила съ дохода отъ единъ видъ съборно увеселение дадено въ градеца Кукленъ, който доходъ възлизалъ на 711.41 фл. Вънъ отъ горното, прѣзъ 1897 год. Земското събрание въ Прага отпуснало помощъ 500 фл. и министерството на земледѣлието дало 5000 фл.

Така, че за двѣ години отъ тукъ, отъ тамъ, по-малко, събрала се една сума отъ 9033.26 фл.

Къмъ това министерството на земледѣлието отпуснало ежегодна помощъ, отъ денѣтъ на отварянието, по 400 фл.

Съ тѣзи малки срѣдства, безъ да иматъ гдѣ, рѣшили да откриятъ училището.

Най-първо, замислено било, училището да бже открито въ градеца Кукленъ, но по нѣмание помѣщение, инициаторитѣ

фиг. 42.

Класна стая.

принудени били да се обърнатъ къмъ чехския землевладѣлецъ Графъ Араха, който съ готовность изнѣлъ централното управление на своитѣ имѣния отъ замъка си въ селото Стеугеръ, когото отстѣпили, срѣщу 300 фл. годишенъ наемъ.

Както е видно, тѣзи хора при нищожни срѣдства и безъ да иматъ собственна за училището постройка, рѣшили се да го откриятъ въ помѣщение срѣщу наемъ.

Така тѣ на 1 Декемврий 1887 год. откриватъ училището при единъ инвентаръ отъ принадлежности за ученичкитѣ, и

учебни пособия на сума 2019.01 фл., които сж били купени отъ доброволни пожертвувания.

Още първата година се записали 25 ученички.

За учителски персоналъ били назначени: една директорка, една учителка по литературнитѣ прѣдмети и една — по женскитѣ рѣчни работи за редовни, а като извънрѣдни прѣподаватели били опрѣдѣлени: мѣстния свещеникъ, кукленския медицински лѣкаръ и директора на кукленското зимно земледѣлческо училище.

Така откритото училище, започва своя животъ съ надѣжда на инициаторитѣ, че единъ день, то ще разполага съ достатъчно срѣдства, за да си построи свое помѣщение, да се здобие съ свой имотъ и добра наредба.

Постоянството на инициаторитѣ и на тѣзи, които сж подѣли тѣхната работа се увѣнчава съ успѣхъ.

Сега е 19-тата година отъ откриването на това училище. То вече не се помѣщава въ стария графски замъкъ, а се осмива съ своето грандиозно здание фигура 41, въ което чистата и спрѣтната мобилировка, богатитѣ пособия и сборки, правятъ чудесно впечатление.

Нека да добавя, че то притежава и малко стопанство за обучаване на учащитѣ се.

Миналата учебна година, то е имало 37 редовни ученички и други 7 като прислушници и практикантки, всичко — 44.

До тукъ това бѣше историята на училището, която, ако и на кжсо прѣдадена, иде да ни поучи, че не трѣбви да се търсятъ голѣми срѣдства за основанието на общеползни заведения, а стига да се тури основа и постепенно да се доизгражда започнатото, като всѣка година се търсятъ източници и придава къмъ застроеното вече.

Намирамъ, че това не е достатъчно да даде ясни понятия за това училище. Ето защо азъ ще прѣдамъ и неговата наредба и програма;

Курсътъ е едногодишенъ.

Цѣльта на училището е:

Свършившитѣ най-малко основното училище съ успѣхъ момичета, да се научатъ, както теоретически, тѣй и практически на домакинство и земледѣлческо стопанствуване.

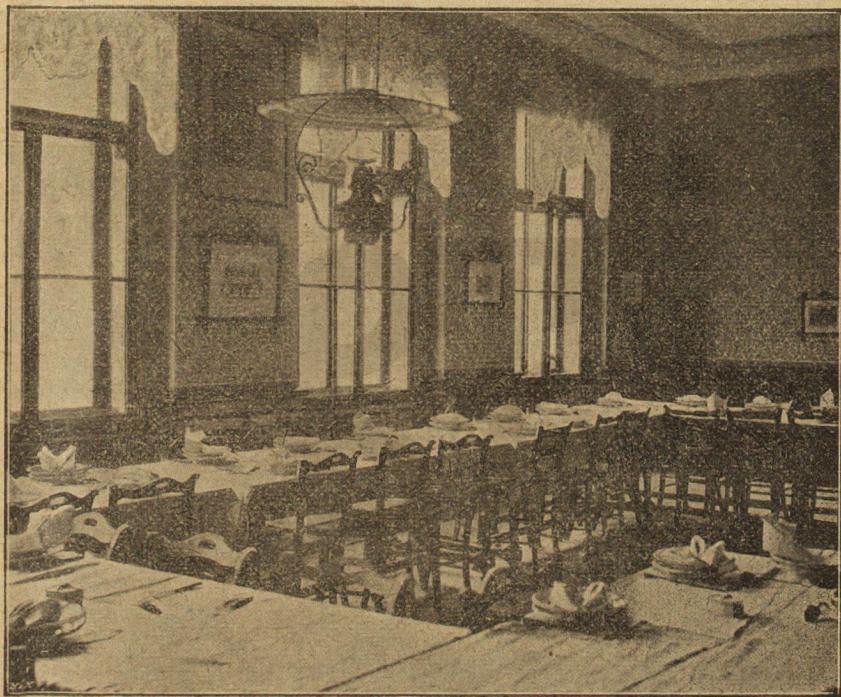
За да бждатъ приети, трѣбва да сж навършили 14 годишна възраст и да сж тѣлесно здрави.

Училищната такса е 60 корони, платима при записването

Освѣтъ това, плаща се още 4 корони за употребление покривки и въ прѣдплата 40 корони за всѣки мѣсець.

Така че цѣлитѣ разности по подържанието на една ученичка за 10 тѣхъ мѣсеце е 464 корони.

Пансиона при училището прѣставлява едно сѣмейство въ което, директорка, учителки и ученички, при пълнѣнъ порядъкъ на подчиненостъ, се учатъ, хранатъ, работатъ, почиватъ и прочие.

фиг. 43.

Столовата на ученичкитѣ.

Учебната основа е тѣй добръ подобрена, че всичко онуй, което е необходимо да знае една стопанта, като майка и като другарка на своя мжжъ се проучва и схваща въ едногодишния учебенъ срокъ.

Понеже тя прѣдставлява голѣмъ интересъ, азъ я прѣдавамъ тукъ, както я намирамъ въ отчета на училището за миналата 1905 — 1906 учебна година.

А. Теоретическо учение.

1. *Законъ Божи.* Божественни и черковни четения изъ свѣщената история. Запознавание съ доброто и злото. За любовта къмъ Бога и къмъ ближния въобще, както и къмъ приятеля и неприятеля — два часа седмично.

2. *Челски язикъ.* Елементарна граматика. Упражнение въ правилно четене и писание. Кореспондиране — 2 ч. седмично.

3. *Смѣтанне и стопанско счетоводство.* Четиритѣ дѣйствиа съ цѣли и дробни—числа (прости и десетични). Уравнение. Просто и сложно тройно правило. Процентни и лихвени прѣсмѣтвания. Най-обикновенитѣ счетоводни книги. — Всички примѣри да цѣлятъ къмъ практическия животъ на бѣдащата стопанка — 4 ч. седмично.

4. *Въспитание.* Най-важнитѣ правила за тѣлесното и душевно възпитание на дѣтето. Основни правила за доброто отглеждане на дѣца — 2 ч. седмично.

5. *Скотовъздетво.* Съставъ и функции на животинското тѣло. Общи правила при отглежданието на домашнитѣ животни. Най-важното за храната, хранението и гледанието на говеждия добитъкъ, свинитѣ и птицитѣ — 2 ч. седмично.

6. *Млѣкарство.* Млѣчната жлѣза и отдѣляне на млѣкото; съставъ на млѣкото и неговото използване. Устрояване на млѣкарници и сирарници. Млѣкарски дружества — 1 ч. седм.

7. *Градинарство.* Запознавание съ отглеждане на зеленчуци; зареждане на домашни градини и отглеждане прозорични цвѣтя. Запознавание съ консервиране на зеленчуци и плодове — 2 ч. седмично.

8. *Естествознание.* Запознавание съ химическитѣ елементи и съединения отъ стопанска важность; причинитѣ за измѣненіето на материйтѣ; основни понятия по метеорология.

Запознавание съ полезнитѣ и врѣдни: животни, растения и минерали — 2 ч. седмично.

9. *География и история.* Запознаванието съ отечеството и управлението на Чехия и Австро-Унгария.

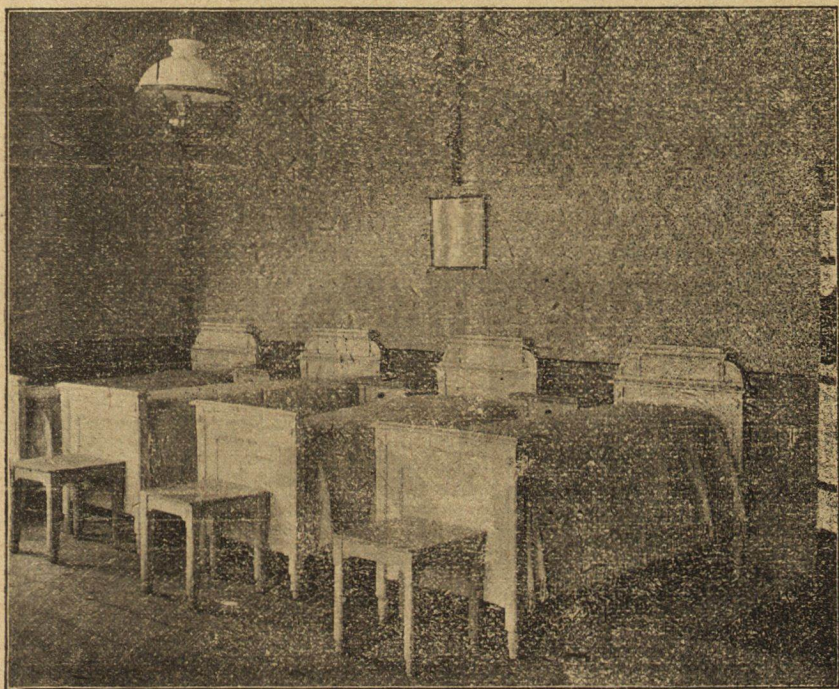
Прѣгледъ на Австрийската история съ особено внимание къмъ чехската — 1 ч. седмично.

10. *Хигиена.* Общи хигиенически понятия. Запознавание съ даване първа помощъ при нѣкоя тѣлесна поврѣда—1 ч. с.

11. *Домакинство.* Жената като стопанка. Запознавание съ най-важнитѣ съѣстни материй, тѣхното покупуване и употребление. Консервиране на съѣстнитѣ продукти. Учение за

платоветѣ, покъщнината, прѣпиркитѣ и отношенията съ прислугата — 2 ч. седм.

12. *Пѣние*. Пѣние на 1 и 2 гласа съ и безъ акомпаниране на хармониумъ; а особено разучване на народнитѣ пѣсни. Черковни пѣсни. Упражнение на слуха и гласа и различаване на тоноветѣ; ноти на скалата С въ различни положения; прѣдшествующи знаци: темпо; хроматическа скала — 2 ч. седмично.

фиг. 44.

Спалнята на ученичкитѣ.

По желанието на родителитѣ, ученичкитѣ могатъ да бждатъ упражнявани и въ други не задължителни прѣдмети.

В. Практически упражнения.

Практическо запознаване съ всичко, което се касае до домакинството, съ отглежданието на добитъка въ хлѣва и съ градинарството:

1. *Женски ръчни работи*. Практическо запознаване съ

поправянieto и държаніе въ порядѣкъ дрѣхитѣ и прѣпиркитѣ. Ръчно и машинно шіеніе. Приготовленіе на: прѣстилки, ризи и въобще на долно облекло; бѣли и цвѣтни бродирания особено изъ народната носія. Очертаваніе на кройки. Ошиваніе на обикновенни дрѣхи.

фиг. 4ѣ.

К у х н я.

2. *Въ кухнята.* Готвение на обикновенни и деликатни ястия. Налаганіе и заваряваніе на зеленчуци и овощия. Приготовленіе и печеніе хлѣбъ. Чистеніе кухнята и кухнинскитѣ принадлежности. Чистеніе на келера и избата и държаніе въ порядѣкъ нѣщата въ тѣхъ.

3. *Нареждане.* Нагласяваніе на покъщнината, крѣватитѣ, мѣтеніе и миеніе на дошметата, изтриваніе на мебелитѣ, чистеніе на прозорцитѣ и ламбитѣ и въобще работеніе на всичко, което е нужно на ученичкитѣ да го знаятъ, като бждащи домакинки.

4. *При прѣпиркитѣ.* Пране, прѣсуваніе и гладеніе на долни дрѣхи, както и мъжки ризи и яки.

5. При хлѣва. Хранение и гледание на свинитѣ и кравитѣ. Досение, насаждане и отгледвание на домашнитѣ птици.

6. Въ млѣкарницата. Прѣработване на млѣкото въ масло и сирене.

7. Въ градината. Садение, поливание, окопавание и плевение зеленчуцитѣ и цвѣтята. Чистение на градинитѣ.

фиг. 41.

Училищни крави, които служатъ за практика на ученичитѣ.

За да могатъ ученичитѣ да прѣминатъ и се упражнятъ въ всички практически работи, раздѣлени сж на 4 групи. На всѣка група се дава специална работа за прѣзъ една седмица, слѣдъ което се размѣняватъ тѣй, че въ единъ мѣсецъ прѣминаватъ всички практически работи при училището.

Още за по-голѣма прѣгледностъ и освѣтление, излагамъ седмичното разпрѣдѣление на часоветѣ:

Разпрѣдѣление на часовѣтъ.

Неделя	Свобота	Петък	Четвъртък	Сряда	Вторник	Понеделник
Ученици, стават, приготвяват се и си уреджатъ креватитъ.						
Разтрѣвяване и наредба въ гарницата и класнитъ стай.						
Поправяване пѣтъта и работа въ градината.						
Приготовляване закуска и нареждане въ кух. и столовата.						
Една половина отъ ученичкитъ работи при домакинствѣ птицъ, а другата половина въ мѣкарницата.						
Задушна молитва, сѣдѣзъ което закусятъ.						
Назначена група въ кухнята мисе сѣдѣзъ, а всички дѣцѣ се приготвяватъ за учение.						
7 ¹ / ₂ —8 ¹ / ₂		Всички групи задушнѣ.		9 ¹ / ₂ —10		
1 група		Смѣтане		Женски рѣчни работи		
2 група		Смѣтане		Женски рѣчни работи		
3 група		Смѣтане		Женски рѣчни работи		
4 група		Смѣтане		Женски рѣчни работи		
5—6 ¹ / ₂		Смѣтане		Женски рѣчни работи		
7 ¹ / ₂ —8 ¹ / ₂		Смѣтане		Женски рѣчни работи		
8 ¹ / ₂ —9 ¹ / ₂		Смѣтане		Женски рѣчни работи		
9 ¹ / ₂ —10		Смѣтане		Женски рѣчни работи		
10 ¹ / ₂ —12 ¹ / ₂		Смѣтане		Женски рѣчни работи		
12 ¹ / ₂ —2		Смѣтане		Женски рѣчни работи		
2—3		Смѣтане		Женски рѣчни работи		
3—4		Смѣтане		Женски рѣчни работи		
4—4 ¹ / ₄		Смѣтане		Женски рѣчни работи		
4 ¹ / ₄ —5 ¹ / ₄		Смѣтане		Женски рѣчни работи		
5 ¹ / ₄ —7		Смѣтане		Женски рѣчни работи		
7—7 ¹ / ₂		Смѣтане		Женски рѣчни работи		
7 ¹ / ₂ —9		Смѣтане		Женски рѣчни работи		

Училището се завежда по настоящемъ отъ Директорката, г-жа *Мария Трахтова*, която съ своето трудолюбие и умѣйность е поставила училището на подобающата висота и завиденъ порядъкъ. Тя бива всѣка година командирована по на единъ мѣсецъ прѣзъ ваканцията въ странство, гдѣто проучва подобни на завеждаемото отъ нея заведения и слѣдъ връщанieto си подава за това рапортъ, като се старае да приложи добритѣ работи и въ повѣреното ѝ училище. — Прѣподава стопанскитѣ прѣдмети.

Като нейни помощници сж учителкитѣ:

Анна Кохоутова по литературнитѣ прѣдмети.

Мария Цвѣтлерова по рѣчнитѣ работи и

Йозефина Хмеликова по домакинството.

Този съставъ се попълва съ извънреднитѣ прѣподаватели: Мѣстния свещеникъ, Околийския пжтующъ лѣкаръ и пжтующия градинарь отъ Кенигрецъ.

Въ стопанско отношение, училището се управлява отъ стопански съвѣтъ, състоящъ се отъ Директорката и 7 души подходящи чиновници и опитни стопани изъ околността.

Идете сега въ което щете стопанско сѣмейство въ Чехия и ще се зачудите на спрѣтнатостъта и добрия порядъкъ, както въ домакинството, тѣй и въ самото стопанство. — Всѣкой членъ отъ сѣмейството знае и добрѣ познава своята обязаность и се старае добрѣ да я изпълни. — Тамъ владѣе чистота, тамъ има миръ, тамъ има щастливъ напрѣдъкъ. Тамъ нѣма глупави претенций и капризи.

Виновникътъ на всичко това сж училищата, които приучватъ хората да познаятъ себе си и да бждатъ доволни отъ това, което съ своя трудъ изкарватъ. Привикнали още отъ училището на трудолюбие, нищо не може да бжде за тѣхъ по приятно, по привлекателно отъ работата, за която сж подготвени и на която сж се посвѣтили.

Нуждата отъ такова едно училище въ насъ е голѣма и налѣжаща. Врѣме е вече да приучимъ другаркитѣ на бждащитѣ наши стопани — крѣпители на държавата, да имъ бждатъ истински помагачи и насърчителни. Само по този начинъ при задруженъ животъ и разбиране работата, ще може да отстранатъ спънкитѣ, които се изпрѣчватъ на тѣхния благословенъ пжтъ.

Дубница, 26 Декемврий 1906 г.

А. Вълчевъ.

Р а з н и.

За болеститѣ на културнитѣ растения.

Русенската Държавна Земледѣлска опитна станция съобщава на интересующитѣ се, че дава безплатно свѣденія по болѣститѣ на културнитѣ растения и срдствата за тѣхното унищожаване.

Дружествени събрания.

Прѣзъ настѣпающитѣ великъ-денски праздници въ столицата ще иматъ годишни събрания: Народното Земледѣлско дружество и дружеството на Българскитѣ агрономи. Вънъ отъ това ще има и птицевѣдна изложба. Намъ ни се струва че има една непрактичностъ въ това едновременно свикване на членоветѣ на двѣтѣхъ дружества, защото мнозина отъ членоветѣ сж едни и сжщи и на двѣтѣхъ дружества, слѣдователно на мнозина ще се отнеме възможността да се усвѣдоматъ съ вървежа на дружественитѣ работи: на едното или на другото дружество. Би било разумно и добрѣ, ако едно отъ дружествата отложи засѣданията си, слѣдъ като другото ги привѣрши. Редно е Народното Земледѣлско дружество да измѣни даннитѣ на засѣданията си, слѣдъ онѣзи на агрономическото дружество, понеже то бѣ оповѣстило че ще прави своето годишно събрание прѣзъ м-цъ Май въ г. Плѣвень, когато агрономическото е установило даннитѣ на засѣданието си още отъ миналата година.

Агрономическото дружество ще има засѣдание на 26, 27 и 28 Априлъ, а Народното земледѣлско — 27, 28 и 29 Априлъ. Всички членове, желаючи да взиматъ участие въ общитѣ годишни засѣдания да пишатъ въ респективнитѣ дружества, най-късно до 15 Априлъ и да приложатъ по 50 ст. гербова марка за удостовѣрение за намалено пжтуване по желѣзницитѣ.

Садовската Държ. Землед. опитна станция.

Съобщава на всички земледѣлци, овощари, лозари и градинари, както и на всички онѣзи, които притежаватъ овощни дървета, че тя дава упътвания за прѣдпазване отъ разни болѣсти и поврѣди на горнитѣ култури, като и посочва срѣдствата за борба съ тѣхъ на всѣкиго, който би се обърналъ до нея, като изпрати същеврѣмено частъ отъ поврѣденитѣ растения, заедно съ насѣкомитѣ или плѣсенитѣ, които причиняватъ поврѣдата и като изложатъ съ писмо всичко, което е забѣлѣзано отъ страна на ступанитѣ: по кое врѣме се е появила болѣстѣта или поврѣдата, имало ли я друга година, размѣритѣ и пр. и пр.

Изучване на българскитѣ овощни сортове.

Въ този брой читателитѣ ни ще прочетатъ особена статия, подъ горниятъ надсловъ: *изучване на българскитѣ овощни сортове*, която прѣдставлява особенъ интересъ за домашното ни овощарство. Въ по първитѣ броеве има описани нѣкой и други мѣстни овощни сортове, които принадлежатъ къмъ тази статия. Още отъ начало неуглавихме статията си съ сегашното заглавие по причина, че се не надявахме на толкова полезно и постоянно сътрудничество по тази материя.

Колко млѣко е дала една коза за една година.

Въ земледѣлското училище при Будвайсь е имало една млада коза „*Saapenzilge*“ на двѣ годишна възраст, която слѣдъ първото окозване, отъ 3 Априль 1900 г. до 3 Априль 1901 г. е дала слѣдното количество млѣко: за 265 дойни дни е дала 700 литри млѣко, слѣдъ което е стояла 11 недѣли недойна. Окозила се е на 8 Мартъ и до 3 Априль е дала 104 литри млѣко или всичко за една година е дала 804 литри. На доенъ день съ пада по 2'79 литри, а на единъ день прѣзъ година се пада срѣднѣ 2'2 литри. Козата е тежела срѣднѣ 39 килогр., а е дала 20'6 пжти повече млѣко, отъ колкото живото ѝ тегло. Тази коза е получавала дневно 1 килограмъ добро сѣно,

$\frac{3}{4}$ килограма ячемена ярма въ запарено състояние, $1\frac{1}{2}$ килограма крѣмно цвѣкло и 10 грама солъ. Лѣтно врѣме, поради имане на паша, получава само $\frac{1}{2}$ кгр. ячемена ярма.

Влиянието на гжстотата на сѣидбата върху качеството на ечмика.

Изъ „Kodum“.

Въпросътъ, колко гжсто да сѣемъ житнитѣ растения е важенъ за земледѣлца, защото редко сѣеното зърно дава по-малко реколта, а полето по-лесно се заплевелява, когато твърдѣ гжститѣ посѣви лесно полѣгатъ и произвеждатъ недостатъчно развито зърно.

Въ отговоръ на тоя въпросъ, Таборската земледѣлско-ботаническа опитна станция прѣдприела опитъ съ ечемикъ, който билъ сѣтъ въ редове: първо — на разстояние 10×10 см. (на дъска), второ — въ редове на разстояние помежду имъ 11 см. и най-послѣ — 16 см. (съ редова сѣялка). Всѣка отъ тия сѣитби се повторила.

Интересни заключения за качеството на зърното дава слѣдующата таблица:

Разстояние между редовѣтъ	Голѣмина на зърното %				Тѣгло 1000 зърна въ гр.	Тѣгло 1 хек. кгр.	Плѣви %	Бѣлтъчни вещества %	Скробѣла %
	Надъ 2·8 м.м.	2·8—25 м.м.	2·5—2·2 м.м.	Подъ 2·2 м.м.					
11 см.	43·6	48·1	7·8	0·5	46·44	70·0	7·67	8·48	65·1
16 см.	47·7	45·0	6·9	0·4	47·21	70·6	7·82	8·86	66·6
10 по 10 см.	51·9	42·0	5·7	0·4	48·57	71·0	8·0	8·77	67·9

Отъ тая таблица е ясно, че вслѣдствие гжстата сѣитба се намалява голѣмината на зърната, тѣхното абсолютно тѣгло (1000 зърна) и обѣмово (1 хектол.), че слѣдователно гжстата сѣитба произвежда по-малко развити зърна, които за туй пѣкъ иматъ по-малкъ $\frac{0}{100}$ плѣви.

Що се отнася до химическия съставъ, зърната при гжстата сѣитба имали по-малко скробѣла и частично по-малко бѣлтъчни вещества.

Наopakъ, зърната отъ редка сѣитба сж по-развити, по-тежки и съдържатъ повече скробѣла, слѣдователно по качество стоятъ по-високо.

Г.

Какъ трѣбва да направимъ оцѣнката, когато ще купуваме нѣкое земледѣл. стопанство.

(Споредъ V. Polacek).

Когато купуваме нѣкое земледѣлческо стопанство, обикновенно имаме за цѣль или само да можемъ да се прѣпитаваме (малко стопанство), или безъ страхъ, да вложимъ въ него извѣстна парична сума, която съ своитѣ лихви би могла умѣрено да се увеличава (въ голѣмо стопанство).

Купуването на едно стопанство може да се счита за износно, само въ такъвъ случай, когато покупната цѣна стои въ близко отношение съ чистия приходъ, който би могълъ, чрезъ обикновенъ способъ на стопанствуване, да се получи отъ него.

Цѣната на земледѣлческо стопанство—което се обработва рационално—никога не спада тѣй, както, напр., цѣната на многото продукти, която прѣдъ нѣколко години, много или малко, се ту увеличава, ту спада. Рѣшающе значение въ тия случаи иматъ, прѣди всичко, икономическитѣ условия, послѣ, процвѣтането или упадането на промишленитѣ заводи, възможността да се продадатъ съ по-добра цѣна земледѣл. продукти, цѣната на паритѣ и пр.

Най-голѣмо влияние при опрѣдѣлението покупната цѣна на едно земледѣл. стопанство трѣбва да се обърне на върнатата оцѣнка на земята, като най-главенъ факторъ на производството; истинската цѣна на земята ще се получи тогава, когато се исчисли нейната производителна способностъ, безъ да се испускатъ отъ прѣдъ видъ и природнитѣ условия, които влияятъ на нейната плодородностъ, послѣ способа на стопанствуването, а слѣдъ това, на основание икономическитѣ условия, да се исчисли грубия приходъ и производителнитѣ разноси. Когато се извадятъ производителнитѣ разноси отъ грубия приходъ, получава се чистия приходъ, който, като се капитализира съ господствующата лихва, получава се цѣната на земята.

Капитализирането се извършва по тоя начинъ, че намѣрения чистъ приходъ, при 4⁰/₁₀₀-тна лихва, се умножава съ числото 25, при 5⁰/₁₀₀-тна — съ 20, а при 6⁰/₁₀₀-тна — съ 16.66.

Ако, напр., чистия приходъ отъ 1 на би билъ 150 лева, цѣната на земята ще бѣде:

при 4 ⁰ / ₀	лихва 150 по 25	= 3750 лева
» 5 ⁰ / ₀	» 150 по 20	= 3000 лева
» 6 ⁰ / ₀	» 150 по 16.66	= 2499 лева

Отъ полученитѣ по-горѣ числа се вижда, че различната лихва става причина за получаване и на различна цѣна, при все това, че земята е една и сѣща.

Тѣй като за исчислението, при което се взема прѣдъ видъ само лихвата, не може да се получи положително истинската цѣна на земята, макаръ и тоя способъ за оцѣнение е отъ всичкитѣ останали, най-основателния, взематъ подъ внимание и срѣдния чистъ приходъ, за послѣднитѣ 10 или 15 год., отъ подробно воденитѣ земледѣлчески счетоводни книги.

Много често опрѣдѣлятъ цѣната на земята споредъ катастралния приходъ и основающитѣ се на него данъци; катастралния приходъ се умножава съ числото 25 или 20, като прѣдварително се има прѣдъ видъ, дали господствующата лихва е 4⁰/₀-на или 5⁰/₀-на.

Днесъ, при опрѣдѣление цѣната на земята, числото 25 е като общо прието, ако обаче купователя би поискалъ такова прѣобразование, што прѣдпиествующия собственикъ на землището, да подобри или изобщо да приведе стопанството къмъ по-добъръ редъ, смѣло катастралния приходъ може да се умножи съ числото 28, нѣщо което правятъ и по-вечето отъ кредитнитѣ учрѣждения, ако трѣбва да направятъ хипотекаренъ заемъ на нѣкое стопанство.

Тоя способъ на оцѣнение е доста простъ и не може да има прѣвъзходство надъ другитѣ, било защото отдѣлнитѣ комисии, назначени за оцѣнение, не се водятъ по едни и сѣщи правила при способа за намиранието на катастралния приходъ, или по тия причини, че катастралния приходъ е билъ установенъ прѣзъ врѣме на цѣла редица години, прѣзъ които, както цѣната на земледѣлческитѣ продукти, тѣй и заплатата на работницитѣ могатъ малко или много да се измѣнятъ, тѣй че и катастралния приходъ може да привиши истинския чистъ приходъ или обратно, послѣдния може да бѣде по-голѣмъ, отколкото катастралния.

Друга мѣрка за опрѣдѣление цѣната на земята е наема, който се плаща за извѣстна часть земя, напр., нива, дадена врѣменно за ползване. Тоя наемъ се умножава съ числото хектари на цѣлото продаваемо стопанство и получената сума,

прѣдставлява цѣлия наемъ, който би могълъ да се получи отъ земята на това стопанство. Сега като се умножи това число, споредъ господствующата лихва, съ 25 или 20, получената сума е цѣната, която трѣсимъ, за земята. Никога, обаче, при това исчисление, не трѣбва да се взема за основа най-високия наемъ, особено когато се даватъ подъ наемъ само извѣстни парцели отъ землището на стопанството, който въ нѣкоя община може да бжде два пжти по-голѣмъ, отколкото наема въ друга община.

Най-подиръ, цѣната на земята може да се опрѣдѣли и споредъ текущата пазарна цѣна, т. е. колко струва 1 х. земя въ тая мѣстность, кждѣто се намира продавающето стопанство. За мѣрка трѣбва да служи, до колкото е възможно, цѣната на цѣлитѣ землища отъ продаденитѣ стопанства, но никога не и тая цѣна, за която е била продадена частъ отъ нѣкое стопанствено землище, било по ексекученъ начинъ, на роднини или продажба извършена насилственно (expropriace).

Стопанство, което притежава добри постройки и добръ наторена почва, може винаги по-скжпо да се заплати, отколкото стопанство, опустошено или такова, което често промѣня стопанина си. Колкото е по-добра почвата и колкото повече прѣобладава пространството ниви и ливади, надъ гори и пасбища, толкова по-голѣма ще бжде и цѣната на стопанството и обратното.

Ако ни прѣдстои да избираме стопанство, винаги трѣбва да даваме прѣдимство на това, което се намира въ по-напрѣдналитѣ крайща, кждѣто е развитъ земледѣлческия промисълъ, кждѣто срѣдствата за прѣнасяние сж достатѣчни и кждѣто земледѣлческитѣ продукти могатъ съ по-добра цѣна да бждатъ продадени. Ако, обаче, сме принудени да купимъ стопанства въ нѣкоя малко напрѣднала страна, избираме такива, които да бждатъ близко до нѣкоя ж. п. линия или голѣмъ градъ, за да можемъ по-добрь да използваме своитѣ стопанствени продукти.

Купуванието на стопанството ще се осжществи чрѣзъ купенъ договоръ, който може да изработи нѣкой правникъ. По-рано, обаче, прѣди да се завърже купния договоръ, купувателя трѣбва лично да се увѣри отъ поземленитѣ книги за юридическитѣ отношения, за дълговетѣ и тяжеститѣ, съ които стопанството е свързано и когато приема стопанството за своя собственость, приема и всичкитѣ върху него отговорности. Той трѣбва да провѣри и дали поземленитѣ парцели се схож-

датъ съ катастралния планъ и дали сж заплатени всичкитѣ данъци, прибавъци и пр.

Купователъ, който разполага съ нѣкоя малка сумица, никога не трѣбва да се обвързва съ нѣкоя скъпа покупка, защото въ такъвъ случай той може да се изложи на голѣмъ рискъ; ако още първата година се срѣщне съ нѣкое неплодородие, той не само, че не ще спечели, за да може да заплати лихвитѣ си, но ще задължи до толкова, щото имението му ще бжде продадено принудително, а самия той ще остане много по-бѣденъ, отколкото е билъ прѣди купуването на стопанството. Добръ е ако въ подобни случаи бждемъ по възможностѣ по-въздържливи.

А. Голубъ.

Торение и сѣене на ечмика.

Ечмика е такова растение, което изисква най-добра обработена почва. За това цвекото, картофитѣ или изобщо всичкитѣ окопни растения сж най-добритѣ негови прѣдшественици. Цвеклото не само че остава почвата слѣдъ себе си чиста, безъ плѣвели и рохка, но и химическия ѣ съставъ е най-отговарящъ за ечмика. Отъ всичкитѣ полски растения най-силно се тори цвеклото, при което голѣма частъ отъ азота остава неизползванъ, особено въ тежкитѣ и хумозни почви. Ечмика, като всѣко растение, изисква щото почвата да бжде особено богата на азотъ, количеството му, обаче, не трѣбва да надминава това, отъ което се нуждае ечмика; ако тия хранителни материи сж въ твърдѣ голѣмо количество, ечмика образува много буйна слама, широки и гъсти листа, които засѣчватъ долнитѣ части на стеблата, способствуватъ за тѣхното омекване, вслѣдствие на което и полѣгатъ — това влияе особено за намаление прихода отъ зърната, които оставатъ слаби, недоразвити съ силни люспи. Затова и тамъ, кждѣто се тори цвеклото съ много хлѣвскій торъ, ечмика никога не бива добъръ слѣдъ него.

Картофитѣ не сж до тамъ добри прѣдшественици за ечмика, защото слѣдъ тѣхъ почвата не е нито до толкова добръ разрохкавена, нито пъкъ чиста отъ плѣвели. Освѣнъ това, слѣдъ прибирането на картофитѣ, въ почвата неостава едно неотговаряще отношение между азота и другитѣ хранителни

материи, т. е. азота бива запазенъ въ особено голѣмо количество, когато калия и фосфорната киселина се явяватъ въ недостатѣкъ, тъй че въ послѣдствие при подобно едно отношение между тия хранителни вещества, особено въ тежкитѣ и хумузни почви, ячемика расте буйно и въ повечето случаи полѣга.

Тамъ, обаче, кждѣто цвеклото не се отглежда или пъкъ въ доста ограничено количество, което бива въ високитѣ мѣста съ лека почва, тамъ картофитѣ се прѣдпочитатъ за прѣдшествующи растения между останалитѣ.

Често пкти въ нѣкои мѣста, кждѣто почвата е плодородна и силна, сѣятъ ечмика два пкти прѣзъ годината. Първия обикновенно слѣдва слѣдъ цвекло, а втория за по-голѣма сигурностъ торятъ съ искусствени торове, при все това, че не сж отсжствали случаи, когато безъ да се тори е давалъ задоволителни приходи. Забѣлѣзало се е, че втория ечмикъ страда по-вече отъ болести най-много отъ главнята и отъ плѣвеля огненица.

Въ Славония сѣятъ доста често ечмика слѣдъ царевица или пшеница. Когато слѣдва слѣдъ царевица, обикновено полѣга, особено тогава, когато царевицата е била засѣта въ силна почва и при това торена съ хлѣвскій торъ. Засѣтъ ечмика слѣдъ пшеницата, се ражда само понѣкога и то ако прѣзъ лѣтото е влажно и топло, при това страда обикновено и отъ плѣвели.

Обработванието на почвата за ечмика е отъ голѣма важностъ, за това нужно е внимание, щото обработката да се извърши по възможностъ най-добрѣ; особено внимание трѣбва да се обърне на пролѣтната оранъ, защото тя може да стане причина не само за закѣсняване на сѣидбата, което твърдѣ много врѣди на ечмика, но и почвата може до толкова да изсѣхне, щото, като настанатъ сухи дни, ечмика ще си остане съвършено безъ влага. Изобщо, има много важни причини, които заставятъ земледѣлца да бжде внимателенъ къмъ пролѣтната оранъ и то когато прѣораването прѣзъ есенъта е било невъзможно или когато почвата е била твърдѣ влажна и заплѣвелена. Въ послѣдния случай, ако почвата прѣзъ пролѣтъта се не прѣоре на врѣме, плѣвелитѣ задушаватъ силно ечмика. Въ по-вечето случаи е достатѣчна само една есенна оранъ, а прѣзъ пролѣтъта почвата да се разрохва по повърхността и завлачи.

Торенето на ечмика зависи отъ състава на почвата и

сѣидбообръщението. Ако сѣемъ ечмикм слѣдъ силно наторено цвекло въ плодородна почва, то той или съвършено се не тори или пъкъ му придаваме само 30—50 кгр. суперфосфатъ. Добрѣ е, обаче, ако торимъ цвеклото съ калнитъ, тъй че частъ отъ калия ще остане въ почвата и за ячмика, която хранителна материя е отъ голѣмо значение за него. Въ много случаи, особено въ тежкитѣ и богати на азотъ почви (чернитѣ хумозни почва), могатъ съ твърдѣ голѣмъ успѣхъ за ечмика, да се употрѣбятъ не само фосфорни, но и калиеви торове, каквито сж каинита и 40⁰/₀-тѣ калиеви соли. Калия способствува за образуването на кратка и жилава слама, за бързото узрѣване и за голѣмия приходъ отъ зърната, които биватъ пълни и съ свѣтла боя. Разликата въ прихода на ечмика, който е билъ торенъ съ калий, бива понѣкога досста значителна; такъвъ ечмикъ узрѣва обикновенно една седмица по-рано, а това е отъ голѣмо значение за земледѣлца, защото ни е извѣстно, че колкото по-рано узрѣе ечмика, толкова неговитѣ зърна сж по пълни.

Тамъ, кждѣго земледѣлца не може да се рѣши за прѣмото торение на ечмика съ калиеви и фосфорни торове, може да направи това съ цвеклото, особено въ способъ на калнитъ, ако позволява това почвата; съ това не само че се увеличава, прихода на цвеклото, но и тия на ечмика. Трѣбва да забѣлѣжа, че каинита трѣбва да се заоре въ почвата още прѣзъ есенъта, когато 40⁰/₀-та калиева соль може да се придаде чакъ на пролѣтъ прѣдъ сѣидбата, заедно съ суперфосфата. Тамъ, кждѣто се образува кора върху почвата, невъзможно е употрѣблението на каинита, тъй като той спомага за нейнието образувание. Най-добрѣ е въ такъвъ случай да се употрѣби 30—40 кгр. калиеви соли; каинита се дава два пжти по-вече.

Слѣдва

Въпроси и отговори.

Отговоръ на въпроса № 4. Въпроса, който ви е зададенъ е много неясенъ, т. е. изложеното: »никакви признаци на болестъ, ядатъ и пиятъ като здрави, гребенитѣ имъ макаръ и мъртви но сж свършено червени» сж недостатъчни много неопредѣлени, по които да може да се диагностикира, като каква болестъ е върлувало по кокошкитѣ му. Въ случая нужно е било да се разпори нѣкой отъ тѣхъ, за да се види какви анатомо-патологически измѣнения е имало, по които е можало да се доиди до една по положителна диагностика. Въ повечето болести по птицитѣ се забѣлѣзва въ самото начало: увѣсване, изгубване на апетита и пр.; обаче има една група болести по кокошкитѣ наречена: *Septess mie non classées* (не класирани не опредѣлени септисемий) само за това, че не сж добръ опредѣлени—изучени, които подлежатъ на бактериологическо изучаване. Описанитѣ признаци отъ Вашия читателъ, болестъта на кокошкитѣ му спада къмъ *Maladie épidéiologique pes pouls* (еписоотическа болестъ по кокошкитѣ). Признацитѣ на тази болестъ сж: кокошкитѣ мрзтз въ нѣколко минути безъ да може да се прѣдвиди развитието на болестъта (само толкова е казано).

Гребена е тъменъ, голѣми червени пятна се срѣщатъ по корема и гърдитѣ. Въ нѣкой случаи се срѣща единъ гноенъ ексиодатъ на разни мѣста по перушината и едно подувание на черния дробъ, далака и бѣбрецитѣ. Едно водно (серозно) инфеатриране на бѣлитѣ дробове, общо или локализирано и единъ ексиодатъ въ грѣдната кухина.

Лѣкувание. Профилактично - изолиране и дезинфектиране на мѣстата съ растворъ отъ сѣрна киселина 50 гр. на 1 кгр. вода. Да се дава на здравитѣ кокошки да пиятъ вода съдържаща сѣрна киселина 5 грама на 1 кило вода или салицилова киселина въ сжщия процентъ.

Нѣма да бжде злѣ, ако се прѣпоржча и слѣдующето лѣкувание, указано отъ единъ французки търговецъ на кокошки и обнародвано въ *Courier de Bizerte* и прѣпоржчано сжщо въ книгата на Louis Bruchemin. Постава се въ единъ декалитръ отъ зърнената храна, която се употрѣбява за хранение на

кокошкитѣ, една или двѣ шепи гасена варъ на прахъ и се размѣсва добръ щото праха да полепне по зърната, които, разбира се, сж порѣсени прѣдварително съ малко вода; тази храна се дава на кокошкитѣ въ продължение на една седмица. Още отъ първия болестята, каквато и да била, се спира и изчезва напълно въ нѣколко дена. Това лѣкувание безъ да бжде врѣдно, прави кокошкитѣ бодри, гребена имъ става червенъ и носятъ много повече.

Специално лѣкуване нѣма, ако нѣщо има не ясно на твой услуги съмъ.

Г. Хамамовъ — Ветер. лѣкаръ

Книжнина.

Излѣзло е отъ печатъ » *Изложение за състоянието на лозята и държанитѣ курсове по разнитѣ клонове на земледѣлството* прѣзъ 1904 год. Официално издание на Министерството на Търговията и Земледѣлието. Цѣна 2.80 лв.

Отъ изложението за състоянието на лозята въ страната ни се вижда, че прѣзъ 1904 година е имало 915,447 (цѣли) декари лозя, отъ които 42% (42.07%) или 384,488 дек. сж заразени отъ филуксерата.

Отъ здравитѣ лозя е получено; 679,436,417 кгр. грозде или срѣдно отъ декаръ 408.4 кгр., а 100 кгр. грозде е дало 58.8 лит. мъсть или отъ всичкитѣ лозя е получено 270,835,800 литра мъсть.

Прѣзъ 1904 година филуксерата е сжществувала въ 12 окрѣга, 418 околий и 835 общини.

Най-радикалното срѣдство днесъ за днесъ, съ което се води борба противъ филуксерата, е дивата американска лоза. За да се возобноватъ лозята министерството на търговията и земледѣлието е имало прѣзъ 1904 година 11 държавни разсадника и 3 окрѣжни съ пространство 2864 декара. Имало е така сжщо и 58 частни разсадници съ общо пространство 1191.9 декара.

Държав. и окрѣжнитѣ разсадници сж произвели 13,170,000

гладки прѣчки, 954,000 вкоренени и 80,000 присадени, а сж се явили 5,568 лозари да търсатъ 25,581,000 гладки, 1,463,000 вкоренени и 409,000 облагородени. Частнитѣ пепинеристи сж присадили и добили годни, I качество, 4,261,000 прѣчки. До края на 1904 год. е имало посадени нови лозя 20,556.3 дек., отъ които 2,389.8 дек. сж съ нашенски прѣчки и директни американски лози.

По-нататкъ изложението разглежда успѣхътъ въ овощарско, бубарско и пчеларско отношение. Отпечатани сж и нѣкой реферати и разискванията по тѣхъ отъ нашитѣ лозари.

Международенъ конгресъ на Търговско - Индустриалнитѣ камари въ Милано прѣзъ 1906 год., отъ Д-ръ Ив. Златаровъ, секретаръ на софийската камара.

г. Д-ръ Ив. Златаровъ, Секретаръ на Софийската Индустриална Камара е делегиранъ на международниятъ конгресъ на Търг. Индустр. Камари въ Милано. По този случай той е отпечатилъ отчета си до Соф. Индустр. Камара, като е схващалъ най-важнитѣ рѣшения по развитието на търговията и индустрията и мѣрките, които трѣбва да взематъ държавитѣ за по нормални и бързи търговски здѣлки.

Получихме »Български Земледѣл. Календаръ« за 1907 г. отъ г. К. Малковъ, цѣна 1.25 лв.

Тази е деветата годишнина на календара, който издава г. Малковъ. Той съдържа редица полезенъ материялъ, както и миналитѣ години. Изданието е въ двѣ части, едната отъ които е подвързана и пригодена за въ джебъ.

Ние прѣпоръчаме календара на Г. Малковъ на нашитѣ четци.

Развитието на Кооприарството въ България и неговото бждаще, отъ Ст. Дѣлевъ—София цѣна 0.50 лв

Прѣди нѣколко години Софійскиятъ гражданинъ Ив. Ев. Гешевъ отпусна една сума, съ която Народното Земледѣлско дружество издава специална земледѣлска библиотека, наречена на негово име. Отъ тази библиотека сж излѣзли 18 нумера. 19-ий нумеръ отъ популярната земледѣл. библиотека »Ив. Ев. Гешевъ« е книгата на Г. Ст. Дѣлевъ: Развитието на копринарството въ България и неговото бжданце. Г-нъ Дѣлевъ работи по копринарството дълги години и отъ личнитѣ си практически наблюдения е написалъ горната брошура. Ние намираме тази брошурка за твърдѣ добръ стѣкмена, отъ която може да се ползуватъ и хора, които нѣматъ никакви понятия по бубохранението, затова я и прѣпоръчваме на нашитѣ читатели. Особенно добръ е застѣпенъ отдѣла: отгледвание на черницата

Неприятелитъ на житнитѣ растения и овощнитѣ дървета, тѣхното разпространение и унищожение, отъ професоръ Д-ръ Кирхнеръ. Прѣвелъ Д-ръ Козаровъ, управитель на русенската държавна опитна станция. Издание официално отъ 1906 год. въ двѣ отдѣлни брошури: едната за неприятелитѣ на житнитѣ растения, другата за сжщитѣ, които се явяватъ по овощнитѣ дървета. Уважаемиятъ ни другаръ по занятие, г. Д-ръ Козаровъ, попѣлва една, отдавна чувствуванa, празнота въ нашата литература, макаръ че еденично сж се занимавали мнозина ратници по този въпросъ Г. Малковъ, единъ отъ заманъ трудящитѣ се ратници по болеститѣ и неприятелитѣ на нашитѣ културни растения, е описалъ голѣма редица на болести и неприятели по растенията, но всѣ пакъ се чувствуваше за сега нужда отъ систематизиранъ материалъ по този родъ, какъвто съставлява този на извѣстниятъ професоръ Кирхнера, частъ отъ чийто трудове ни дава въ прѣводъ Д-ръ Козаревъ.

За по-голѣма яснотъ на казанитѣ брошури, Д-ръ Козаровъ е придружилъ и двѣтѣхъ брошури съ по 2 цвѣтни картини, изобразяющи много болести и неприятели, отъ гдѣто всѣки може лесно да ги разпознае и точно опрѣдѣли. Даже педантнитѣ агрономи, които винаги обичатъ да критикуватъ, а нищо не даватъ на бѣлѣ свѣтъ, неможатъ да не похвалятъ г. Козарова съ този му трудъ. Тихата и плодотворна дѣйностъ на г-нъ Козарова и, както сме имали случай да отбѣлѣжме, на г-на Малкова — двамата управители на опитни земледѣлски

станций, показва че тѣ съревнователно дѣйствуватъ въ една и сѣща областъ и вѣрваме, че ще поставятъ дѣлото, за което ратуватъ, на онази висота, на която подобава да стои всѣко държавно научно учрѣждение.

Ние високо цѣниме прѣводнитѣ трудове на г. Козарова.

Русенската държавна опитна станция, за да освѣтли нашитѣ земледѣлци върху цѣлитѣ на това новосъздадено учрѣждение и работата съ която ще се занимава, за да бѣде полезно на възраждащото ни се земледѣлие е отпечатала и пуснало, за широко оповѣстяване, *хвѣркати листове*.

Хвѣрканиятъ листъ № 1 описва подробно задачитѣ, които ще разрѣшава станцията за въ бѣдаще; листъ № 2 описва подробно приготвлението на бордoleзовиятъ растворъ и неговото употрѣбление; листъ № 3 запознава българскитѣ земледѣлци съ моравото (рѣженото) рогче и неговото унищожаване, за да прѣдпази земледѣлеца и добитѣка му отъ болести, които сега често го постигатъ; № 4 дава наставление за унищожението на растителнитѣ остатѣци по нивитѣ, градинитѣ и лозята, като прѣдпазително срѣдство противъ болеститѣ и неприятелитѣ на културнитѣ растения; № 5 се занимава и дава цѣнни свѣти, какъ да се запазатъ насѣкомоѣднитѣ полезни птици; № 6—истрѣбление на полскитѣ мишки; № 7—сѣхранение на картофитѣ прѣзъ зимата и поврѣдитѣ; на които сѣ изложени и въ № 8 описва крѣвната вѣшка нейното унищожение.

Сѣдържанието на всичкитѣ хвѣркати листове показва колко належащи вѣпроси зачеква г. Козаровъ, за да може да ги популяризира между масата и отъ правилното имъ схващане, разбиране и приложение неможе да нѣма земледѣлеца полза отъ тѣхъ. И тукъ неможеме да прѣкриеме истината, че г-нъ Козаровъ работи, служи не само за пари, а и за идея; работи за да възвиши единъ институтъ, който е повѣренъ нему въ рѣцѣтѣ и безсѣмнѣно ще намѣри удоволствие въ крайнитѣ резултати на започнатата си работа. Ние бихме желали щото всичкитѣ наши труженици по новото земледѣлие да търсятъ удоволствие въ добриятъ резултатъ на своята работа, а не както нѣкой отъ сиренаритѣ ни въ София — направятъ едно млѣкарско дружество, пишатъ си реклами въ всичкитѣ столични

вѣстници, като невзиматъ въ съображение, че вмѣсто едното дружество, за косто се рекламиратъ, двѣ се разорганизирватъ и закопаватъ сиренето си дълбоко, дълбоко въ земята, за да неусмради селото.

Да, само такива труженици, като г-нъ Козарова заслужаватъ похвала, защото само тѣ гонятъ цѣль, а не безпокоятъ министри за незаслужени високи служби и възнаграждения. Прѣпоръчаме на нашитѣ читатели хвъркатитѣ листове на Д-ръ Козарова. Тѣ могатъ да си ги доставятъ отъ опитната земледѣлска станция въ Образцовий Чифликъ, край гр. Русе.

На пътъ за Америка.

(истини изъ селскитѣ животѣ.)

Българина: здравъ, работливъ, пестеливъ, нравственъ до безкрайность, порядъченъ до като не вкуси отъ плодовитѣ на градскитѣ отровенъ животъ. За него нѣма нищо по-идейно отъ живота въ село: близо до майка, баща, жена, дѣца, приятели и роднини; близо до баиритѣ, рѣкитѣ и джбравитѣ, нивитѣ и ливадитѣ, въ които е прѣкаралъ младинитѣ си; близо до онази природа, която е дѣйствувала върху неговиятъ вѣтрѣшенъ миръ и която го прави до полуда привързанъ къмъ родното му мѣсто — селото. Село, ахъ, село! Колко млади селенчета, връщайки се отъ солдатлъкъ, сж ронили сълзи, като влизатъ въ родното си село, гдѣто е свързано тѣхното сърце. Младъ, идеенъ селенинъ, вѣрвайки въ розовото бѣдаще, плѣнява стройна, хубава селенка, червена като ябълка, пѣргава като сѣрна, прилежна, работлива: влюбва се, задомватъ се; обладава ги лудата мисль да заредатъ свое гнѣздо — селско стопанство, да го разширатъ да го пригодятъ за бѣдащата тѣхна »рожба отъ сърдце«. Покрай тази луда мисль гази ги и друга: да отдѣлятъ отъ залага си да платятъ давнини за царщина, за община, съзнавайки високо-патриотическитѣ си задачи, като граждани въ свободна България. Редатъ се години: една прѣзъ друга, минаватъ десятки и току видишь, че срѣщу идейниятъ животъ, въ селската колиба, се отразятъ

грѣшкитѣ на бирника, който не спадналъ на врѣмето си редовно данака, грѣшкитѣ на касиера на банката, които не спадналъ вноскитѣ срѣщу заемъ, грѣшкитѣ на кръчмара, който писалъ два пжти за да незабравя, грѣшкитѣ на лихвара, който нескѣсалъ записа... отражения и все отражения на грѣшки,... грѣшки непоправими!?, грѣшки, които правятъ хубавиятъ животъ въ селската колиба да увѣхне, да попадне въ униние, да распилѣй това, което е създадено съ потъ, съ трудъ за десетки години, само и само отъ лудата мисль да свие гнѣздо за бждащитѣ си потомци, за това да подържа царство: гордо, храбро, както и младиятъ селякъ е гордъ и храбаръ. Но грѣшкитѣ, които правятъ тѣзи, които морално сж длѣжни да го пазятъ въ тази упоителна мисль за бждащето, го сломяватъ, го притискатъ до ужасната пропастъ: да изгуби всичко, да изгуби надеждата си въ розовото бждаще. Въспитанъ селяка отъ занаята си — земледѣлието, гдѣто трѣбва да чака цѣла година плода отъ трудътъ си, занятие, което е сформирало единъ неподатливъ, крайно търпеливъ характеръ, търпѣние, което нѣма и не може да има никоя класа хора по занятие и призвание, кара добриятъ още и лековѣренъ селенинъ да вѣрва, че тѣзи грѣшки ще се поправятъ, така неволно, както волно сж станали: само отъ срамъ прѣдъ хората, отъ грѣхъ прѣдъ Бога и отъ страшната отговорностъ прѣдъ законитѣ, ако се изнесатъ тѣзи грѣшки на бѣлъ свѣтъ. Но врѣмето тече и като че ли напукъ затѣмнява грѣшкитѣ, и ги прави еднакви съ затѣмнялата истина. Щомъ неистината стане еднаква съ истината ето материялъ за скжпи пледирания на адвокатитѣ, които словословия исплащатъ онѣзи, които мислятъ, че цѣлиятъ свѣтъ е като тѣхъ; които вървятъ по правиятъ Божи пжтъ.

Грѣшнитѣ слагатъ грѣшкитѣ си прѣдъ *правосъдието*. Сждията, прѣдъ биението на звѣнеца, прѣдъ кръстѣта на който е распнатъ Исусъ, величественно закачва своятъ герданъ, който го облича въ дрехата на справедливостѣта, сѣда на сждийскиятъ столъ и разглежда грѣшкитѣ на грѣшнитѣ, като произнася присжда въ името на първиятъ земледѣлецъ въ България, като осжда истината за смѣтка на неистината, основайки се върху юридическата истина, че договоритѣ между двѣ страни сж неуспоряеми; тефтеритѣ до 6 мѣсеца сж документи, за които и темида се заклѣва; началникъ на банка не прави грѣшка*), само и само да му непадне престижа, като чловѣкъ съ обществено положение.

*) в. »Миръ« брой 1958 доп. отъ Трѣвна.

Увисналъ, уклюмналъ селяка излиза изъ сѣдилището съ разбити надежди въ бждащето. Отива си въ село: мраченъ уморенъ. Посрѣща го стопанката му сподѣля неговата тѣга, до толкова, до колкото позволяватъ нейнитѣ сили; нейниятъ погледъ, като че ли му казва: здраве да е. За него вече тѣзи погледи не сж утѣха; тѣ вече не всѣватъ надежда на онова светло бждаще, както бѣха въ положение да сторятъ това прѣди. Влиза въ кѣщи. Онѣзи ми ти дечурлига, свободни отъ всѣкакви житейски теготи, негрижейки се за никакви човѣшки грѣшки, чуруликатъ, съперничатъ на най-сладкопойнитѣ славеи, обръщатъ свойтѣ нѣжни, мили погледи къмъ баща си, прѣгръщатъ го и испѣждатъ въ неговата тѣжна душа всички тѣги, всички грижи, всички мисли за грѣшкитѣ на грѣшнитѣ. Възражда се въ душата на селянина наново чувството къмъ бждащето... бждаще за младитѣ негови наслѣдници. Ахъ тѣзи малки, ако не бѣха тѣ небихме имали нужда отъ земедеѣлски банки! За хатѣръ на малкитѣ отива селяка въ земедеѣлската банка и иска заемъ да запази нѣкое и друго парче нива, ливада, лозе, но чиновника, твърдѣ правъ, му отговаря, че не е исправенъ длѣжникъ, не може да му отпусне заемъ. Такъвъ може да има ако му доведе двама поржчители... солидни. Солидни..., гдѣ да ги търся. У село има селени, но гдѣ да търся солидни? Отива си у село и търси солидни поржчители, а съселенитѣ му, на присмѣхъ, го пращатъ да търси «солени» поржчители при лихваря въ село, който е и бакалинъ и продава соль. Намира той свой врѣстници, съ които е отрасалъ и които го знаятъ отъ дѣтство, почерпва ги тая вечеръ, почерпва ги други денъ и най-сетнѣ имъ исповѣдва свойтѣ нужди. Тѣ се съгласяватъ. Отиватъ слѣдующиятъ денъ при началника на банката, той намира, че поржчителитѣ не сж солидни: единиятъ е съ имотъ 5000 лева, но е поржчитель на единъ свой съселенинъ за 50 лева, а другиятъ дължи 100 лева, при имотъ 7000 лева. Да исплатятъ тѣзи борчове и тогава ще бждатъ исправни... солидни. Сега не може. Посърналъ добриятъ селякъ испразва гишетата на «банката», а неговитѣ несолидни! поржчители го раздумватъ: пари му сж, кефъ му е... Вращатъ се обратно у село..... Търси селяка солидни поржчители и като ненамира отива при селскиятъ лихваръ, който и безъ солидни поржчители му дава заемъ, срѣщо скѣпа лихва, вѣрвайки, че торъ изгнива, борчъ неизгнива и отъ селска кѣща борчъ неумира.

Върти, суче, прави струва и въ края на крайщата лихваря продава и това, което селяка е искалъ да запази за своитѣ наслѣдници—бждащи граждани на свободна България?!

* * *

Съ съкрушено сърце сѣди селяка, гордѣ, както сж били горди и неговитѣ прадѣди, отъ което се обяснява и обстоятелството, че не сж се потурчили, макаръ и угнетявани, тѣ сж ржководени отъ миселта, че дѣто е текло вода пакъ ще тече, ако сме имали царство пакъ ще имаме... Неможе да се задави честолюбието на селяка да отиде да слугува другиму, за да придобие залагъ хлѣбъ за себе и дѣцата си. Дочува той, че въ Америка има работа, която възнаграждава добръ трудъ на трудящитѣ се; дочува той че тази страна се обитава отъ високохуманни люде, честни, добри и ако работишъ безсѣмѣнно трудътъ ти ще бже възнаграденъ безпогрѣшно. Америка започва да се озарява отъ лжчътъ на справедливостта постепенно и постепенно и най-подирѣ селяка вижда въ Америка всичко хубаво, толкова хубаво, че той като спечели въ хубавата Америка ще се върне съ пари да разхубавей и своятъ домъ, своето село, своето отечество. Остава селяка, своето огнище, жена, дѣца, близки, хълмове, гори, гдѣто му е сърцето и се запжтва за дълъгъ пжтъ Кждѣ? Отивамъ за Америка
. Надежда?!

Запжтва се селяка съ кора хлѣбъ въ торбата и то за кждѣ?... за Америка. Защо?... съ надежда да спечели пари... да се върне пакъ съ срѣдства, да подобри своето селско стопанство, да заживѣе новъ животъ съ надежда, че ще бже полезенъ съ услугитѣ си на своето отечество.

Става съпругата рано и замѣсва три пити черенъ хлѣбъ, отъ брашното, което снощи мжжъ ѝ го донесе отъ дюкяна, натѣкмьява двѣ пити на мжжътъ си—пжтника, а едната остава за веселитѣ си дѣчица. Като замѣсваше хлѣба, тя постоянно мислѣше за Америка и безгрижно като, че ли испращаше съпругътъ си до воденицата, изъ подъ село; тя нее особено растрожена, имайки прѣдъ себе си перспективата, че мжжъ ѝ ще спечели пари и ще заживѣятъ добръ животъ, ще заредятъ свое стопанство. Ако мжжътъ неможе да ги обиколи, отъ уморителна работа, въ празниченъ день, тя ще задене малкото, а другитѣ нали сж проходили, полека лека ще отидемъ

при него, ще го видимъ, ще го видятъ и дѣцата... Сладки мисли, благи мисли!...

Пристига селяка до най-близката желѣзопѣтна станция.

Дайте ми билетъ, моля.

За кждѣ?...

За Америка...

За Америка!!... за Америка ние неиздаваме билетъ.

Ами за кждѣ?

За Г. Орѣховица, за София...

Ами азъ отъ гдѣ да мина за Америка?

Началникъ станцията вдигна раменѣ и слѣдъ като се обясняватъ, казва му една фирма въ София, която прѣвозвала пѣтници за Америка. Селяка си забѣлѣза фирмата и отива...

Минаватъ станций, градове, държави и нашиятъ селякъ достига до Хамбургъ, а отъ тамъ, съ параходъ, петъ дена пѣтъ, за Америка—Ню-Йоркъ—*Lewiston*. Слѣдъ 22 дена жена му получила писмо и разбрала, че не ще може да отиде съ дѣцата да го споходи, да го види.

Въ *Lewiston* селяка се установява въ една желѣзарска фабрика, гдѣто работилъ 3 години и можалъ да спечели по 2800 лева годишно или 8400 лева, часть отъ които пратилъ на врѣмето си, за да ги врѣчи жена му на лихваря, който му направилъ заемъ, срѣщу къщата му, а другата часть донесълъ съ себе си, като се завърналъ и си купилъ наново имоти, заредилъ наново своето стопанство съ надежда да бжде полезенъ на свойтѣ хубави дѣца и на своето отечество.

Този селякъ разправя, че който се прѣсели въ Америка държавата му дава много евтана земя, а банкитѣ му даватъ веднага нуждниятъ капиталъ да обзаведе своето селско стопанство

Какво си шушнатъ тамъ ученитѣ земледѣлци?

Гдѣ била силата на земледѣлското знание!

К. Илиевъ

